

2 RODNA GRUDA

februar 1966



revija Slovenske izseljenske matice



Ljubljana

**Slika na naslovni strani:
Jezerško**

(Barvna fotografija Mirka Kambiča)

**Spet je prišel čas kurentov in
pozvačinov.**

**Posnetki so z lanskoletnega
kurentovanja na ptujskem polju**

Foto: Armando Blažina



RODNO GRUDO izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. V poletnem času izideta dve številki skupno. Letna naročnina za prekmorske dežele je 5 USA dolarjev. Poštnina plačana v gotovini. Ureja uredniški odbor. Glavna ured. ZIMA VRŠČAJ. Ured. INA SLOKAN.

Grafično oblikovanje: Spela Kalin, Sašo Mächtig. Uredništvo in uprava: RODNA GRUDA, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo. Za plačila iz inozemstva: devizni račun pri NB št. 502-61806-250-45; za dinarska plačila: 501-8-51. Tisk tiskarne »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.





RODNA GRUDA

revija Slovenske izseljenske matice

Februar

XIII. leto

Št. 2

Vsebina

Janez Čuček: Gostilna, v kateri so bili že vsi Slovenci

Naša podjetja gradijo v tujini

Jože Župančič: Čatež pod Zaplazom ima rojake po vsem svetu

S. L.: Miss folklore št. 2

Novice iz matice

Zanimivosti - novice

Prvič višek v naši zunanji trgovini

Nagrajene fotografije

Uspeh obrata »Beti« v Črnomlju

Pogovor v Ribnici

Športne prireditve

Drobne športne novice

Kultura

Vsem mladim enake pogoje za šolanje

Letošnje Prešernove in Mohorjeve knjige

Jana Milčinski: Festival »Kurirček«

Branka Jurca: Pisanice — darilo adlešiških otrok

Otroci berite

France Bevk: Pust

Vera Albreht: Uganka

F. S. Finžgar: Bobkova zaplata

Naši po svetu

Vprašanja - odgovori

Pomenki

Božo Prpić: Prek Atlantika v partizane

Prežihov Voranc: Prvo pismo —

La première lettre

Slovenščina za vas — Slovene for you —
Esloveno para Vd.

IZLETI PO SLOVENIJI

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA V LJUBLJANI

in prometno turistično podjetje

»TRANSTURIST« V ŠKOFJI LOKI

pripravljata za letno sezono 1966 več izletov po Sloveniji in vabita vse rojake, ki bodo prišli letos na obisk, da se z udobnimi modernimi avtobusi »Transturista«, v prijetni družbi in s strokovnim vodičem popeljejo po lepih krajih Slovenije.

PO DOLENJSKI

od 26. junija do 4. julija

Vas zanimajo toplice po Dolenjskem, gradovi ob Krki, metropola Dolenjske, samostani, ki si jih bodo lahko ogledali le moški? Imate radi pristen cviček, dolenjske in belokranjske specialitete? Seveda! No, potem pa kar na devetdnevni izlet po Dolenjski! Takšna bo pot: iz Ljubljane na Turjak, Rašico, Velike Lašče, Ribnico, preko Kočevja in Dvora v Dolenjske Toplice, v Žužemberk in na Muljavo. Večji izlet iz Dolenjskih Toplic, kjer boste prebivali kar štiri dni, bo v Metliko in Vinomer, tu pa vas bodo povabili na belokranjsko pojedino. Ogleдали si boste tudi zanimivosti Novega mesta, obiskali Otočec in Čateške Toplice, naredili krajši izlet na grad Mokrice, v Kostanjevico, Šentjernej in samostan v Pleterjah. Preko Šmarjeških Toplic, Stične in Višnje gore se vrnete v Ljubljano, od tam pa se zadnji dan izleta odpeljete na tradicionalni izseljenski piknik.

Vse to boste prepotovali za 98,00 ZDA dolarjev — vračunani pa so vožnja, prenočišča in hrana.

PO ZELENI ŠTAJERSKI

od 11. do 18. julija

Na izletu po Štajerski boste obiskali tudi Prekmurje in preživeli več dni v Slatini Radenci in Rogaški Slatini. Iz Ljubljane boste odšli preko Trojan, skozi Vransko v Šempeter v Savinjski dolini, preko Žalca v Velenje, preko Vojnika, Slovenskih Konjic, Slovenske Bistrice in Hoč na zeleno Pohorje, kjer vas bodo postregli s pohorskimi specialitetami. Naslednjega dne so boste po ogledu Maribora odpeljali v Slatino Radenci. Iz Radenc bodo izleti v Kapelo, na poskušnjo vinske kapljice iz Kapelskih gor, dalje v Mursko Soboto, središče Prekmurja in v Ljutomer. V Jeruzalemu, sredi vinorodnih Slovenskih gor, bo poseben piknik. Obiskali boste še Ptuj, Štatenberg, nato pa odšli v Rogaško Slatino, kjer se boste odločili za izlet na grad Trakoščan ali v Kumrovec. Na povratku v Ljubljano se boste ustavili še v Celju in končno na Trojanah, kjer vas bodo v prijaznem gostišču postregli z odličnimi krofi.

Cena izleta po Štajerski je 90,00 ZDA dolarjev.

PO PRIMORSKI IN GORENJSKI

od 4. do 9. julija

Kdo ni ponosen na biser Slovenije — Gorenjsko, koga ne zanima svobodno Slovensko Primorje, svetovno znana Postojnska jama? Vsa-kogar, in zato vsem toplo priporočamo tudi ta izlet, ki se bo začel na tradicionalnem izseljenskem pikniku. Odtod boste odpotovali v Postojno, si ogledali jamo in Predjamski grad, nato pa boste nadaljevali pot v Ankaran, od tod preko Kopra in Izole v Portorož in Piran. Vračali se boste preko Kopra, Kozine in Lokev in se ustavili v Lipici, nato pa boste potovali preko Sežane v Vipavo, Ajdovščino, Novo Gorico, preko Kanala, Tolmina, Kobarida, Bovca do Trente in končno preko alpskega prelaza Vršič v Kranjsko goro. Na Gorenjskem boste obiskali Gozd Martuljek, Mojstrano, Jesenice, Vrbo, Bled in Bohinj. Z vzpenjačo se boste povzpeli na Vogel, nato pa se boste preko Rovtarice odpeljali v Dražgoše na poseben piknik. Preko Železnikov in Selc v Selški dolini in Škofje Loke povratek v Ljubljano, kjer se boste lahko udeležili radijske oddaje za naše izseljence.

Cena izleta je 70,00 ZDA dolarjev.

Za navedene izlete se upoštevajo prijave, za katere bo do 15. marca 1966 vplačana cena izleta na račun pri Narodni banki Kranj, številka 515-61806-250-521 »Transturist« Škofja Loka. — Prijavo pošljete lahko tudi Slovenski izseljenski matici, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. ali pa svojemu potovalnemu agentu.

GOSTILNA, V KATERI SO BILI ŽE VSI SLOVENC



Poznate gostilno, v kateri so bili že vsi Slovenci?
Ne?

Dvomim. Kajti med nami je najbrž zelo malo takih, ki ne bi vsaj slišali za to gostišče.

In kar zadeva trditev, da so v njej bili že vsi Slovenci: nikar tega ne vzemite dobesedno. Vsi zelo verjetno res niso bili v njej — če bi pa sešteli vse obiskovalce doslej, bi jih bilo zanesljivo še več kot milijon osemsto tisoč...

Gostišče stoji pod robom prelaza, poleg avtomobilske ceste. Stoji na imenitnem kraju. Na kraju, kjer se oko lahko spočije ob pogledu na griče. Tod je sonca vselej dovolj. Tudi tedaj, kadar je v dolini megla.

Ampak ljudje se ne ustavljajo zaradi sonca.

In zelo verjetno tudi ne zaradi pogleda na oble hribe in samotne kmetije na njih.

Ljudje zahajajo v to gostišče že zelo dolgo. Najmanj od leta 1849! Tedaj je že bila ob cesti pod prelazom gostilna. Stara gostilna, ki je dandanašnji že ni več.

Ostalo je le še ime in dober sloves.

Dober sloves: pečenice, krvavice, potica, krofi.

Ime: no, zvedeli ga boste na koncu.

Gospodinja z urnim jezikom

Ne, to ni žalitev. Če piše v mednaslovju gospodinja z urnim jezikom, piše to samo zato, ker si je ona sama izbrala to pripodobo.

»Boleham za neozdravljivo boleznijo,« pravi in preden imate čas, da naredite žalosten obraz, pojasni: »Za klepetavostjo! Uren jezik imam, veste.«

Ampak to ni čisto res. Klepetavost ni dobra oznaka za njeno imenitno lastnost: prijetna sobesednica je. Od nje je mogoče zvedeti vse sorte zabavne reči in vmes tudi kakšno poučno.

Kdaj je bila najbolj vesela in kako je treba pripraviti pečenice, da so zares dobre... to gre pri njej skupaj.

Prijazna je. Ustrežljiva. Sposobna. Priznam, same laskave besede so to. Pa me vest nič ne peče. V resnici je tako.

Oblečena je skoraj vselej enako. V snežnobelo haljo in prav tak predpasnik. Lase ima počesane nazaj.

»Všeč mi je tako. Če bi se oblekla drugače, bolj imenitno, bi to po mojem ne pristajalo gospodinji. Mar ne?«

Ne morete si kaj, da ji ne bi prikimali.

»Že dvaintrideset let sem tukaj!«

V Avstriji živi hotelir, ki ima lep hotel z dobro restavracijo. Že nekajkrat ji je ponudil mesto direktorja v svojem hotelu... Zaman. Kajti ona je odrasla poleg ceste pod prelazom in tu hoče tudi ostati. Ni denarja, pravi, ki bi jo spravil proč!

»V Burmi sem slišal...«

Ta gostilna ni nikoli brez gostov. Ne v zgodnjem jutru in ne pozno zvečer. Stotisočem je že postregla.

In če jo vprašate, katerega gosta je bila najbolj vesela, boste slišali:





»Predsednika Tita. Prvič je bil pri nas leta 1956, po povratku s potovanja v Burmo in Indijo. Postregla sem mu s pečenicami in zeljem. Pil je pa cviček.«

Tito je tedaj rekel: »Že v Burmi sem slišal za vaše dobre pečenice... Prišel sem pogledat, če so v resnici tako dobre...«

Prijazna gospodinja ve povedati, da je tedaj predsednik Tito poleg pečenic naročil tudi kumarice, kislo papriko in gorčico.

»Potem pa je samo zelje jedel, tako mu je bilo všeč...« pripoveduje.

Če ste radovedni in jo vprašate, kaj so njeni gostje najpogosteje naročili, vam pove:

»Pečenice in krvavice z zeljem!«

Zanesljivo morajo biti pečenice iz te gostilne dobre, kajti včasih jih proda tudi po 700 dnevno! Za celega prašiča!

Lani so naredili 436 000 krofov

Svoje dni so v gostilni prodali več pečenic in krvavic kot danes. Kaže, da so druge gostilne in lokali začeli posnemati gospodinjin zgled. Zato je morala poiskati drugo »vabo«.

In to je: krofe.

Že dolgo je tega, nekaj let, kar krofi iz te gostilne slovijo po vsej Sloveniji. Najboljši dokaz za to je število lani spečenih krofov.

Nič manj kot 436.000 so jih napekli!

Dnevni rekord: 4100 krofov!

Zraven vseh drugih jedil, kajpak. Pa, da ne boste mislili, da prodajajo samo krofe in pečenice: dnevno spečejo včasih, poleti, tudi po 150 piščancev... in ne dosti manj porcij golaža, jetrc ali možgančkov.

Odsek za davke pri občinski skupščini je najbrž zadovoljen. Zato namreč, ker so lani v gostišču ustvarili celih 164 milijonov (starih) dinarjev prometa. Skoraj toliko, kot kakšna majhna tovarna!

Za pijance, kaže, ta kraj ni najbolj privlačen. Kajti pijače prodajo zelo malo. Komaj slabo četrtno denarja, ki ostane v blagajni, so gostje pustili v gostilni za plačilo pijač. Tri četrtnine prometa pa gre na rovaš jedil.

Poleg stare hiše, v kateri je gostišče, so postavili še novo poslopje z 32 ležišči in restavracijskim prostorom.

Gostilna brez napisa

Zanimivo je, da posluje gostišče že več kot dvajset let brez kakršnega koli napisa na pročelju hiše. Nikjer ne piše, da bi v tej hiši bila gostilna... pa vendar vsi vedo, da je.

Če drugače ne, pa zaradi avtomobilov, ki jih je okoli hiše vedno dovolj. Poleti je ob nedeljah težko najti prostor za avtomobil. Tudi po sedemdeset se jih nagnete okoli gostilne in še nekaj avtobusov zraven!

Te dni bodo napis le postavili: na hišo in še na obeh straneh avtomobilske ceste.

Kmalu bo gotova tudi terasa pred hišo, na kateri bodo lahko gostje sedeli ob toplih poletnih večerih.





- 1 Prijazna gostilničarka Pavla Konšek ima rada otroke.
- 2 Gostje se najraje pokrepčajo s pečenicami in s — krofi.
- 3 V tej hiši, ki je bila seveda že večkrat prenovljena, je gostilna že skoraj 120 let.
Foto: Marjan Zaplatil.



Gospodinja v snežnobeli halji se za hip prime za glavo in v šali pove: »Pa sem se zopet zaklepetala.«
Ampak njen klepet je prijetna glasba za popotnikova ušesa.

Gasparijeve slike

Gostišče je znano še zaradi nečesa: na steni gostilniške sobe visita dve sliki Maksima Gasparija, znanega slovenskega slikarja, ki je na svojih delih rad upodabljal narodne motive.
Eno izmed njih, znane »Miške«, je slikar pred dvanajstimi leti narisal posebej za gostilno.
Če boste kdaj skupaj z gospodinja gledali slike, vam bo nemara povedala, da je slikar Maksim Gaspari še pred vojno za nekega svojega prijatelja narisal zmaja. To ne bi bilo nič hudega, če ne bi imel zmaj namesto svoje glave — glavo žene slikarjevega prijatelja... In, da bi bila slika še bolj nenavadna, je na njej videti, kako zmaj žre predvojne tisočake...
Vidite, obilo takih šal in zgodbic ve gospodinja.
Mnogi jo radi poslušajo.
Tudi mi smo jo.
Sedaj pa je verjetno tudi že čas, da povemo — če niste že sami uganili — o kom je beseda:
Njeno ime je Rajka Konšek.
Gostišču pa pravijo: gostilna na Trojanah. Čeprav to ni povsem res, kajti »uraden« naziv je »Gostišče pri Konšku, Trojanec«.
Gostišče, v katerem so »bili« že vsi Slovenci. JANEZ ČUČEK

NAŠA PODJETJA GRADIJO V TUJINI

Naši delavci se v tujini ne zaposlujejo samo »na svojo roko«, v privatnih aranžmajih, z različnimi zvezami in poznanstvi, ampak gredo tudi organizirano, bodisi prek zavoda za tehnično pomoč, predvsem v azijske in afriške države, ali pa jih v tujino pošiljajo podjetja, ki so tam prevzela različne posle. Zadnje čase pa pogodbe o zaposlovanju v tujini sklepajo tudi naši zavodi za zaposlovanje delavcev. V kooperaciji z raznimi tujimi firmami ali pa samostojno prevzemajo naša podjetja razna montažna in gradbena dela in se s tem na tujem, predvsem zahodnoevropskem trgu zelo dobro uveljavljajo.

Za danes se ustavimo samo pri enem primeru. Oglejmo si delo IMP — industrijskega montažnega podjetja iz Ljubljane s svojimi obrati, ki si je z že opravljenimi deli utrdilo sloves solidnega poslovnega partnerja pri raznih zahodnoevropskih firmah.

Za nakup raznega reprodukcijskega materiala je IMP potreboval devize. Sprva je podjetje poskušalo z raznimi poslovnimi združenji in potrošilo precejšnja sredstva za reklamo, pravega uspeha pa le ni bilo. Zatem pa je podjetje samo začelo iskati posle v tujini in pri tem tudi uspelo. Danes sodeluje IMP z najbolj znanimi podjetji v Zahodni Nemčiji (Siemens, Wagner), v Švici (Sultzer) in se dogovarja za posle na Nizozemskem, Švedskem, v Alžiriji, Maroku, Egiptu in drugod.

Podjetje pa je najbolj utrdilo svoje odnose z zahodnonemškimi in švicarskimi podjetji. Monterji IMP so pri teh podjetjih zelo cenjeni, mnogo bolj kot Italijani, Grki ali Turki, ki imajo sicer prednost pri zaposlovanju v Zahodni Nemčiji.

IMP pokriva tako z delom svojih monterjev v tujini vse svoje devizne potrebe, čeprav so vsa njihova dela v tujini v preteklem letu obsegala le 9 odstotkov njihove celotne dejavnosti, v letošnjem letu pa se bo ta odstotek povzpela na dvanajst. Težišče dejavnosti je še vedno na domačem trgu; tega dejstva se podjetje zaveda in noče zanemariti domačih naročnikov.

Podjetje IMP iz Ljubljane zaposluje v šestih obratih 2300 ljudi. V tujini nastopajo tudi posamezni obrati, kot npr. mariborski, ki se je že dobro uveljavil v Avstriji. Trenutno polagajo dovodne cevi za vodovod v Beljaku. To je posel za 530.000 šilingov, mariborski obrat IMP pa dela vodovodne in toplovodne napeljave tudi na stanovanjskih blokih v Celovcu.

V primeru IMP gre za organizirano zaposlovanje naših delavcev v tujini, predvsem kvalificiranih. To je povsem kaj drugega kot zaposlovanje v tujini v zasebnih aranžmajih, ki povzročajo celo vrsto problemov na področju socialnega varstva in odnosov med delavcem in delodajalcem.

Vse to je pri IMP do potankosti urejeno: družinam delavcev, ki so v tujini, so doma zagotovljeni prejemki v dinarjih, zadovoljivi pa so tudi devizni prejemki v tujini. IMP prodaja tujemu podjetju le delo svojih monterjev. Naš material je predrago in še premalo prilagojen potrebam tujih naročnikov, da bi se IMP predvsem v zahodnih državah pojavil kot popoln izvajalec določenih del. To pa ne velja za nekatere afriške dežele, kjer bo



ČATEŽ POD ZAPLAZOM IMA ROJAKE PO VSEM SVETU

JOŽE ZUPANČIČ

IMP delal z domačo opremo in podobno kaže tudi z nekaterimi socialističnimi deželami. V vseh primerih pa gre za velika dela (Egipt — milijon dolarjev, ČSR — 2,7 milijona dolarjev, itd.).

V takih primerih, kot je primer IMP iz Ljubljane, delavci ne odhajajo v neznano in ne morejo priti pod vpliv raznih špekulantov ter niso na milost in nemilost prepuščeni delodajalcem. Monterji IMP stanujejo v lepih samskih domovih, kjer plačajo za stanovanje 45 mark, drugo pa plača delodajalec, le-ta plača tudi prevoz na delo in z dela, vse odnose iz delovnega razmerja pa ureja matično podjetje v domovini.

Gradnja ceste v Libiji

Štiri velika jugoslovanska gradbena podjetja (Autoput, Partizanski put, Put in Slovenija ceste) so se pred kratkim pod okriljem našega izvoznega podjetja »Jugoinvest« udeležila licitacije za gradnjo sodobne avtomobilske ceste v Libiji, ki bo dolga približno 1800 kilometrov. Na enem izmed šestih odsekov so naša gradbena podjetja v hudi mednarodni konkurenci (na licitaciji je sodelovalo 62 gradbenih podjetij iz številnih držav) ponudila najugodnejše pogoje, tako glede cene kot tudi roka izgradnje. Libijski investitor je že sporočil našim gradbenim podjetjem, da sprejema njihovo ponudbo in s tem so naši gradbinci dokončno dobili delo na 345 km dolgem odseku Bengazi—Marble Arch. Naša podjetja so v Libijo že poslala prve delavce in strokovnjake ter mehanizacijo, da bi začeli s pripravljalnimi deli.

Dela v Egiptu

Podjetji »Melioracija« iz Splita in »Hidrotehna« iz Zagreba bosta v Združeni arabski republiki spreminjali puščavo v plodno zemljo. Vrednost del, ki jih bosta opravili ti dve gospodarski organizaciji, bo znašala 15 milijonov dolarjev. Do konca 1969. leta bodo izkrčili okrog 12.000 hektarov puščavske zemlje. V kratkem bodo končane zadnje priprave za začetek del, ki bo v maju.

»Litostroj« na tujem tržišču

Podjetje »Litostroj« se je na svetovnem tržišču dobro uveljavilo predvsem s svojo strojno opremo za elektrarne, turbine, dvigala, črpalke idr. V bližnjih tednih in mesecih bodo izvozili turbine za dve hidroelektrarni v Turčiji in lopute za HE Awash v Etiopiji. Za tem bodo pripravili opremo za HE Kirirom v Kambožji in HE Mehra Klila v Maroku. Glavni delež pri izvozu črpalke nosi oprema za propelerne črpalne kostaje v Egiptu, prodali pa so jih tudi v Bolgarijo ter za termocentralo Makasar v Indoneziji in Kanpur v Indiji.

V decembru so v »Litostroju« izdelali za izvoz pet žerjavov, skupno pa imajo v letošnjem letu naročil za 44 žerjavov z zmogljivostjo od 20 oziroma 30 ton navzgor. Samo eno podjetje iz Hyderabadada v Indiji je naročilo 21 takih električnih žerjavov, veliko pa tudi druga indijska podjetja, kar dokazuje, da se je »Litostroj« na indijskem podkontinentu s tem svojim izdelkom dobro uveljavil. Večji žerjav je naročila tudi tvrdka Burmeister-Wain iz Köbenhavena na Danskem ter neka poljska tvrdka.

Menda nima nobena druga dolenjska vas toliko svojih ljudi po svetu, kot Čatež pod Zaplazom. V ta mični gorski kraj sredi sadovnjakov in vinskih hramov zahajam že nad 40 let, pa sem še zmeraj vesel, ko pridem spet tjakaj.

Zdaj je dovoz za Ljubljančane lažji, ker se lep kos poti prepeleš po novi avtomobilski cesti iz Ljubljane, mimo Višnje gore in Stične do Trebnjega. Tu je treba kreniti z asfalta na staro makadamsko cesto.

Sestopiš na umikavališču pri starem trebanjskem gradu, kjer je bil svoje čase oče pesnika Pavla Golie za sodnika. Pesnik Pavel se je rodil v Trebnjem. Zaman sem spraševal po njegovi rojstni hiši.

Čateški rojak, John Gliha, izseljenec v Forest Cityju v Pensilvaniji, je prišel večkrat v domovino s sestro Lojzko, zdaj učiteljico v Ameriki.

Imel je svoj avtomobil in sta s sestro večkrat potovala po Sloveniji. Rada sta prihajala tudi na piknike Slovenske izseljenške matice.

Pa se mi je stari, podjetni prijatelj John večkrat hudomušno jezil:

»Tako ste spremenili Dolenjsko, da včasih ne najdem poti do doma.

Hočem iz Ljubljane na Čatež. Vem, da moram z asfaltne ceste pri Trebnjem. Pa zamišljen spregledam tablo in sem že na Otočcu... No, nič hudega! Tudi tam je lepo in udobno prenočišče.«

Iz Trebnjega do Čateža je 12 km poti. Vozimo se mimo Šentlovenca, kjer je zadnje počivališče marljivega zbiralca narodnih pregovorov Šašlja. Sosednja Velika Loka služi Čatežanom za železniško postajo. Tu imajo tudi poštni urad. V Veliki Loki je bil rojen muzealec Bogo Teply, ravnatelj mariborskega muzeja in predsednik velikega zbora »Svoboda« v Celju leta 1935.

Od Velike Loke do Čateža je pet kilometrov. V hrib se začne vzpenjati pri gradiču Mala Loka. Svoje čase so bili lastniki graščine Mala Loka baroni Galli. Posestvo in poslopja so prodali. Pred drugo svetovno vojno je bila v graščini gospodinjska šola. Izučila je mnoga dolenjska dekleta za dobre kmečke gospodinje in vrle slovenske matere, ki so znale ceniti tudi dober časopis in knjigo in ne samo srp in žetlar.

Na Čatež se pripeljemo skozi gozdove, ki so pravi naravni parki. Vas Čatež leži na široki hribovski planoti pod znano romarsko cerkvijo Zaplaz. Čatež ima 431 m nadmorske višine. Iz Trebnjega se povzpneš 153 metrov visoko. Zato pa se ti nudi lep razgled po Dolenjski in na zasavskega očaka Kum, ki je 1219 metrov visok. Zaslužno ima vzdevek: dolenjski Triglav. Za dobro ped nad Čatežem se dviga razgledni Zaplaz. Le 113 metrov je nad vasjo. Zaplaz ima lepo dvostolpno cerkev, ki je zgrajena v renesančnem slogu.

Prvi, ki je pisal o Čatežu in Zaplazu, je bil naš dolenjski rojak France Levstik. Te kraje okrog Zaplaza in Čateža je dobro poznal, ko je bil kot mlad študent za domačega učitelja v bližnjem gradu Turnu pri grofu Pacetu.

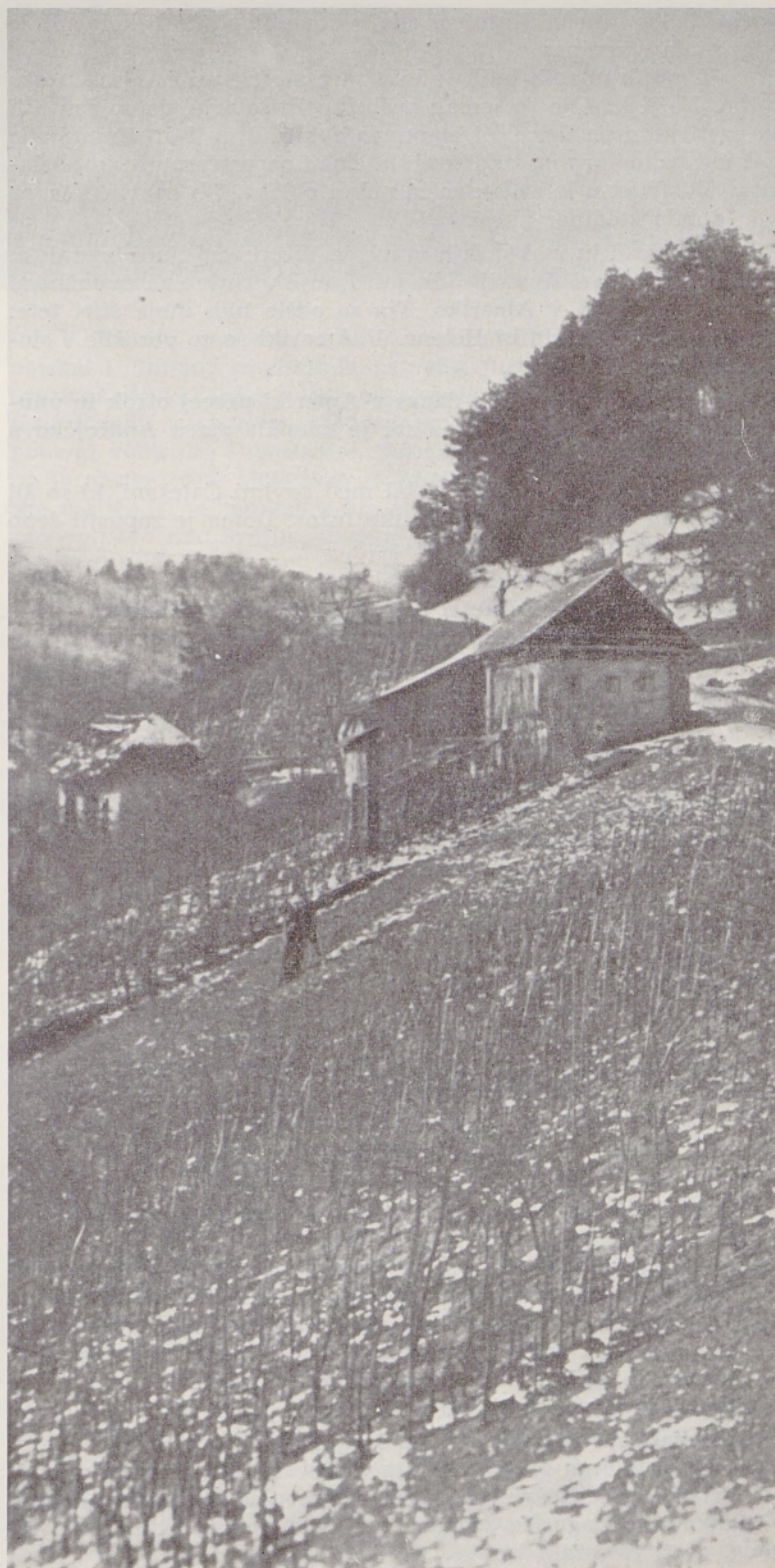
France Levstik je prišel na turnsko graščino, ko mu je bilo 24 let. Tu je učiteljeval dve leti in je svoje mlade grajske učence

Tako je slikar-samouk Viktor Magyar upodobil koline na Dolenjskem.¹
 Učitelj in ljudski umetnik Viktor Magyar²
 Čatež pod Zaplazom. Foto: Jože Zupančič.³
 Pogled na vinske gorice v okolici Čateža. Foto: Jože Zupančič.⁴

4
 1 2
 3

lepo učil, saj so ga pohvalili za njegovo strokovno in pedagoško znanje. Leta 1858 je odšel s Turna v Ljubljano, kjer je napisal znani potopis: »Popotovanje iz Litije do Čateža.« Popotovanje je izhajalo v Janežičevem »Glasniku« leta 1858 (od januarja do maja). V tem spisu nam je Levstik prikazal prijazne dolenske ljudi in njihovo življenje, mimogrede pa povedal, o čem naj bi pisali slovenski pisatelji. Kot inštruktor na Turnu je rad zahajal med kmete in je prišel večkrat tudi na Čatež. Do tja je imel le uro hoda. Ker je bil lovec, je rad s puško v rokah kolovratil po okolici, med vinogradi, po gozdovih in se zapredel s kmeti v pomenke.

Nedavni zimski dan sem spet zašel med domačine na Čatežu. Prva, ki mi je prišla naproti, je bila 70-letna domačinka Andrejč-





kova Micka, rojena Korošec, zdaj vdova Repovž. Takole mi je odgrinjala spomine:

»V mojih mladih letih je bilo za zaslužek pri nas na Čatežu težko. Večji kmetje so jemali v službo že šolarje, da so jim bili za pastirje in pastirice ali hlapce in dekcle. V naši družini je bilo več ust kakor kruha, zato sem šla služiti za pesterno še kot šolarica. Služila sem le za hrano in nekaj obleke. Ob novem letu pa sem dobila goldinar plače.

Na Čatežu in v okoliških vaseh je bilo precej ljudi brez dela. Zato so že v stari Avstriji odhajali ljudje v tujino za zaslužkom. Največ jih je šlo v Ameriko. Tja so odšle tudi moje štiri tete: Franca, Pepa, Rozala in Helena. V Ameriki so se poročile s slovenskimi fanti, rudarji.

Iz rodu mojih tet živi danes v Ameriki precej otrok in vnukov.« Ob koncu pomenka pa mi je zaupala stara Andrejčkova mamka še tole:

»Moj oče Jože Korošec je bil med prvimi Čatežani, ki so šli s trebuhom za kruhom čez »veliko lužo«. Doma je zapustil ženo in več otrok, pa zadolženo posestvo.

V ameriških rudnikih je delal na težkih in nevarnih mestih. Namesto dolarjev je prinesel iz Amerike na Čatež bolezen. Vzelo ga je, ko je bil star komaj 33 let. Umrl je leta 1903.«

Na Čatežu sem obiskal še znanca, šolskega upravitelja Viktorja Magyarja. Po rodu je z Motnika nad Kamnikom. Tudi njegova žena Francka je učiteljica. Staro šolsko poslopje na Čatežu je bilo med drugo svetovno vojno uničeno. Prav tako tudi župnišče in nekaj domačij in gospodarskih poslopij. Nova Jugoslavija je zgradila po osvoboditvi vzorno lepo novo šolsko poslopje. V stavbi so tri učilnice. Število učencev pa se močno krči, ker mladi ljudje odhajajo v dolino za zaslužkom. Leta 1959, ko so odkrili novo šolo, je bilo na Čatežu 128 učencev. Danes jih oba zakonca Magyarja poučujeta le 60. Višješolci se namreč prevajajo vsak dan s posebnim avtobusom v osemletko v Trebnjem. Tako so tudi hribovski šolarji deležni ugodnosti na poti do znanja in kvalifikacije.

Učitelj Viktor Magyar je tudi slikar in kipar. Pripada struji največ, ljudskih umetnikov, ki na preprost način podajajo prizore iz življenja dolenjskih kmetov, pastirjev, vinogradnikov i. dr. Iz drevesnih debel reže preproste kipe otrok in pastirjev. Čateški ljudski umetnik-naivec Magyar je razstavil že v več krajih Jugoslavije, pa tudi v Avstriji in Nemčiji.

Učitelj Magyar sestavlja tudi seznam rojakov, ki so odšli s Čateža po svetu. Že leta 1930 je bilo 80 domačinov po svetu. Število njihovih potomcev se je razraslo, da je zdaj po svetu že več sto Čatežanov, največ v Ameriki. Iz nekaterih hiš je tudi po več ljudi izven domačega kraja. Nad Čateško goro in vinogradi na Sojenicah, pa nad Zaplazom in Čatežem je sijalo svetlo zimsko sonce in božalo zasneženo pokrajino z dobro, toplo roko, kakor boža skrbna mati svoje otroke...

Gledal sem zapiske učitelja Magyarja in bral imena: Antonija Grdin in Ana Malovec živita v Clevelandu. Prav tako Ivanka Vrhovšek s Čateške gore. Marija Simončič je v Forest Cityju. Ostankovi iz Zagorice so zdaj tudi v Ameriki. Seznam je bil dolg, da ti je rezalo srce...



Miss 2 folklore št.

S. L.

Rojakinja iz Argentine Elvira N. Oreb

»Že dolgo je bila naša velika želja priboriti si prvo mesto,« nam je dejala Elvira N. Oreb iz Buenos Airesa v pogovoru o uspehih in delu folklornega ansambla »Jorgovan«. Elvira Oreb se je pred nedavnim oglašila na Matici v Ljubljani in nam pripovedovala, kako si je lani priboril »Jorgovan« prvo mesto na mednarodnem tekmovanju folklornih plesov v argentinskem turističnem mestu Termos de Rio Hondo. »Jorgovan« je zastopal Jugoslavijo in je nastopil v originalnih jugoslovanskih narodnih nošah, katere je dobilo društvo od Hrvatske izseljenske matice. Na tekmovanju so plesali srbska in druga kola in med drugim tudi venček slovenskih narodnih plesov.

Zanimanje za to prireditvev je bilo zelo veliko, nam je pripovedovala Elvira, tekmovalcev pa je bilo za cel vlak. Žiri je bila pri ocenjevanju zelo stroga in je zelo gledala na originalno izvedbo in narodne noše.

»Jorgovan« je jugoslovansko izseljensko društvo in ima folklorno skupino, ki jo vodi Elvira Orebova in tamburaški zbor. V skupini plešejo v glavnem že izseljenci drugega rodu, nekaj malega pa je tudi Argentinec.

Zmaga folklorne skupine »Jorgovan« na festivalu v Rio Hondo je zbudila veliko pozornost tudi v vsem argentinskem tisku, kjer so priznani strokovnjaki in kritiki visoko ocenili izvajanje tega ansambla. Razen kritikov je ansambel »Jorgovan« navdušil tudi številne obiskovalce festivala, kar je bila prava manifestacija prijateljstva med argentinskim in jugoslovanskimi narodi. Tako velik uspeh je prav gotovo zasluga vsestranske prizadevnosti vseh članov ansambla, posebno pa še njegovega vodje.

Elvira je rojena v Buenos Airesu, starši pa so se priselili v Argentino iz Dalmacije, z otoka Korčule. Četudi je bila rojena v Argentini, Elvira zelo dobro in tekoče govori srbohrvaški jezik.

Pred nedavnim je Elvira Oreb dopotovala v Jugoslavijo, kjer sedaj študira jugoslovansko folklorno umetnost. Dejala je, da se tudi zelo zanima za slovenske folklorne ples.

Od Hrvatske izseljenske matice je dobila štipendijo in je sedaj v ansamblu »Lado« v Zagrebu.

Na tekmovanju za »Miss folklore« v Termos de Rio Hondo je dobila drugo mesto. Pripovedovala je, da je imela enako število točk kot Švedinja, ki je v nadaljevanju tekmovanja dobila prvo mesto. Zato pa sta obe dobili enako darilo.

»S seboj sem prinesla kopijo priznanja za prvo mesto, ki si ga je priboril Jorgovan, in bi ga sedaj rada izročila v imenu ansambla predsedniku Titu,« nam je še dejala ob koncu pogovora.

NOVICE IZ MATICE

Ob svojem obisku na Slovenski izseljenski matici se je predsednik Hrvatske bratske zajednice zadržal s predstavniki matice v krajšem razgovoru. Na sliki od leve proti desni: Miloš Bučar, predstavnik republiškega sekretariata za informacije, Zima Vrščaj, predsednica SIM, soproga V. Mandiča, V. Mandič, ameriški povratnik iz Zagreba in Mitja Vošnjak, podpredsednik SIM.



Zadnje dni decembra je obiskal Slovensko izseljensko matico bivši župan mesta Ljubljane g. Juro Adlešič, ki je prišel iz ZDA na večmesečni dopust. Izjavil je, da se bo morda odločil in zaprosil za stalno bivanje v Ljubljani.

S popotovanja po Latinski Ameriki se je vrnil prof. Franc Hlupič iz Maribora. Slovenski izseljenski matici je prinesel pozdrave rojakov, s katerimi se je srečal v Urugvaju, Čilu ali v Braziliji. Povedal je, da ga je prav posebno presenetila velika gostoljubnost naših rojakov povsod, kjerkoli se je srečal z njimi. Med svojim bivanjem v omenjenih treh državah se je zanimal za življenje naših ljudi in napravil tudi veliko število črno-belih in barvnih posnetkov, ki jih bo ob priliki prikazal uslužbencem matice, pa tudi na kakem javnem predavanju.

V zimskem času nas ne obišče toliko rojakov kot poleti, vseeno pa so se v decembru oglasili nekateri rojaki iz najoddaljenejših dežel, iz Urugvaja in Avstralije. Oglasilo se je tudi precej Slovencev, ki so na začasnem delu v Avstriji, Nemčiji in drugih zahodnoevropskih državah in so prišli za nekaj tednov domov na zimske počitnice. Nekateri so prišli zaradi kakih informacij, drugi da bi si naročili Rodno grudo in podobno.

Prizor z gradbišča pri novem mostu čez Muro v Gradcu, kjer je delalo tudi veliko naših delavcev. Foto: Jože Prešeren.



V sredo 6. januarja je pred svojim odhodom iz Jugoslavije obiskal Ljubljano predsednik največje jugoslovanske izseljenske organizacije v ZDA — Hrvatske bratske zajednice — g. Vjekoslav Mandič s soprogo. Med svojim zasebnim obiskom je prepotoval velik del Jugoslavije, razen Hrvatske izseljenske matice pa je obiskal tudi slovensko. S predstavniki Slovenske izseljenske matice se je zadržal v krajšem razgovoru in izrazil izredno zadovoljstvo nad svojim obiskom v Jugoslaviji, ki jo je obiskal prvokrat po 50 letih.

Turistična zveza Slovenije in Gorenjska turistična zveza sta lani podarili matici večje število barvnih plakatov z zanimivimi posnetki slovenskih krajev. Matica je te plakate opremila s svojim besedilom in jih razposlala na naslove, s katerimi razpolaga. Zdaj smo prejeli še nekaj teh ličnih plakatov in jih lahko pošljemo rojakom, ki se zanje zanimajo. Sporočijo naj svoj naslov.

Tajništvo matice je prejelo že precej obvestil o skupinskih prihodih rojakov v letošnji sezoni. Radi pa bi seveda čimprej imeli vse podatke o teh obiskih: datum prihoda, število potnikov, kdo bo vodil skupino in če le mogoče, tudi imena obiskovalcev, da napravimo o tem pregled in program za sprejem rojakov.

Predstavniki matice so se 1. februarja udeležili pogreba Rozi Wood, ki se je skupaj z možem Viktorjem in sinom Fredom leta 1960 za stalno vrnila v domovino. Naselili so se v Črnučah pri Ljubljani. Istega dne so v Ljubljani pokopali tudi povratnika iz Francije Toneta Kukovico, naprednega slovenskega izseljenca, ki se je vrnil v domovino takoj po končani vojni in se naselil v Kočevju.

Koroški akademski oktet v Prekmurju

Na povabilo podružnice Slovenske izseljenske matice je 15. in 16. januarja gostoval v Prekmurju Koroški akademski oktet. Pevci so pripravili štiri koncerte v krajih Beltinci, Velika Polana, Grad in Rogaševci. Koncerti so bili namenjeni širšemu krogu poslušalcev, še posebej pa delavcem, ki so med letom zaposleni v Avstriji in so sedaj doma na dopustu.

Vseh koncertov so se udeležili tudi predstavniki mariborskega lista »Večer«, ki so prav te dni izdali prvo posebno tedensko izdajo svojega lista za naše delavce, ki so zaposleni v tujini.

Podružnica Slovenske izseljenske matice iz Murske Sobotne je pripravila skupaj z zavodom za zaposlovanje delavcev še posebne sestanke z delavci, ki so med letom zaposleni v tujini ali ki se v letošnjem letu nameravajo tam prvič zaposliti.



1, 2, 3

Zimski dnevi počasi prehajajo v pomlad. Ceprav letošnja zima ni bila izredno huda, pa so bili neredki prizori, kot jih vidite na slikah. Foto: Spela Kalin (1, 3) in Leon Dolinšek (2).

4

Kmalu po Novem letu smo v Ljubljani pokopali slovenskega slikarja Slavka Pengova, ki je ustvaril vrsto ilustracij, naslikal mnogo oljnih podob in s freskami poslikal mnogo slovenskih cerkev in drugih stavb. Po drugi svetovni vojni je bil profesor na Akademiji upodablajočih umetnosti v Ljubljani. Ze pred vojno je žel splošno pohvalo s freskami v cerkvi na Bledu, njegovo zadnje veliko delo pa so bile freske v poslopju slovenske skupščine. Na sliki: Slavko Pengov pri slikanju fresk v prenovljeni stavbi ljubljanske opere. Foto: Leon Dolinšek.

5

Motiv iz Ilirske Bistrice, kjer bo letos 4. julija tradicionalni izseljenski piknik. Iz mesta in njegove okolice je zelo veliko rojakov po vsem svetu.

6

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je bil v januarju sejem mode. Na sliki: prizor z modne revije — manekeni v večernih oblekah. Foto: Miloš Svabič.

7

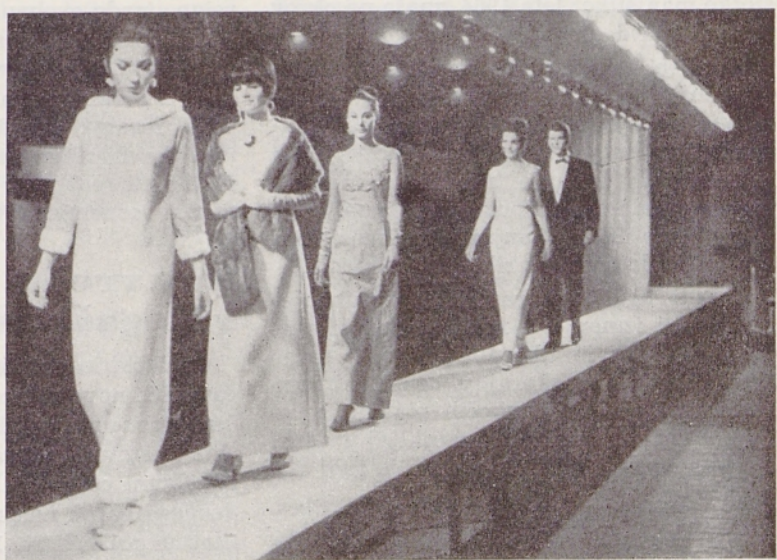
12. januarja je predsednik komisije za verska vprašanja pri izvršnem svetu Slovenije priredil sprejem za slovenske duhovnike. Navzoči so bili tudi vsi slovenski škofje. Na sliki: goste pozdravlja g. nadškof dr. Jože Pogačnik. Foto: Slovenija.



1	4
2	3
5	7
	6



ZANIMIVOSTI NOVICE



ZANIMIVOSTI NOVICE

Prvič višek v naši zunanji trgovini

Prvič po dveh desetletjih Jugoslavija v preteklem letu ni imela bistvenega primanjkljaja v tekoči plačilni bilanci. Decembra preteklega leta je znašal izvoz 170 milijard dinarjev, kar je hkrati največja vrednost blagovnih dobav tujini v enem mesecu, dosežena v naši zunanji trgovini. Uvoz je v decembru znašal 148 milijard in tako smo dosegli tudi rekordni suficit, višek, trgovinske bilance v vrednosti 22 milijard dinarjev.

V vsem lanskem letu smo izvozili za približno 1362,4 milijarde dinarjev, kar pomeni v primerjavi z letom 1964 za 22 % več. V primerjavi z izvoznim programom za preteklo leto pa predstavlja to povečanje za 11 %. Uvoz je bil za okrog 3 odstotke manjši kot leta 1964, znaša pa okrog 1610 milijard dinarjev.

Uspešen razvoj naše zunanje trgovine v zadnjih mesecih preteklega leta je bistveno vplival na celotno sliko naše zunanje trgovine v tem letu. Čeprav je bil primanjkljaj zunanje trgovine v mesecih pred gospodarsko reformo še znaten, se je za vse leto 1965 zmanjšal v primerjavi s prejšnjim letom za približno polovico.

Zaradi ugodnega razmerja v zunanjetrgovinski izmenjavi, neblagovnem deviznem dohodku in ukrepah za stabilizacijo gospodarstva, je skoraj v celoti odpravljen primanjkljaj v tekočih plačilih s tujino. Računajo, da bo primanjkljaj povsem izravnal v letošnjem letu, kar je tudi cilj gospodarske reforme.

Surplus for the First Time in Our Foreign trade

It was last year that Yugoslavia, for the first time after 20 years, did not have the essential deficit in running trade balance. In December last year, the export amounted up to 170 milliard dinars, which is at the same time the highest value of good-delivery to foreign countries in a month ever reached in our foreign trade. Import amounted to 148 milliard dinars in December and thus we also attained a record surplus in trade balance in the value of 22 milliard dinars.

Last year we exported approximately for 1362,4 milliard dinars, which means, in comparison with the year 1964 22 percent more. But comparing this with the export programme for the last year, it will represent an increase of 11 percent. The import which was about 3 percent less than that of the year 1964, amounted to 1610 milliard dinars.

The successful expansion of our foreign trade in the last months of last year has essentially influenced the whole image of our foreign trade in this year. Though the shortage of foreign trade in the month before the economical reform was still considerable, but taking in account the whole year 1965 it got diminished, and in comparison with the former year it is approximately the half.

Because of favourable relations in foreign trade-exchange, monetary foreign bill income and arrangements for economical stability have almost totally abolished the shortage in the running payments with foreign countries. It is calculated that the shortage will be entirely balanced in the current year which is also the aim of the economical reform.

Nov vrelec v Rogaški Slatini

Geološki zavod iz Ljubljane že nekaj časa išče nove vrelece zdravilne vode v našem znanem zdravilišču — Rogaški Slatini. Postavili so dva vrtalna stroja, enega ob glavni cesti pri hotelu Slovenski dom, drugega pa na nasprotnem koncu Rogaške Slatine pri hiši št. 115, kjer so prodrli že 712 m v globino, kar je doslej najgloblja vrtna, ki jo je geološki zavod zvrtil v Sloveniji. Tu so sicer našli mineralno vodo, ni bila pa dobre kvalitete.

Veliko več sreče so imeli pri drugi vrtni pri Slovenskem domu, kjer so v globini 200 metrov naleteli na izredno močan mineralni vrelec, ki je tudi po količini mineralnih snovi in ogljikovega dvokisa eden doslej najboljših vrelcev, v tem zdravilišču. Po svoji sestavi je podoben vrelec Donat, ki je svetovno znan — le da ima novi vrelec boljši suhi ostanek — mineralne snovi. Točni podatki o novem vrelec

Sredi januarja so pri nas ukinili nekatere lokalne potniške vlake, ker so bili nerentabilni in tako gospodarsko neupravičeni. Ze pred tem so v večini primerov vlake zamenjali avtobusi. Na sliki: meščani se slavnostno poslavlajo od zadnjega vlaka, ki je odpeljal iz Tržiča. Joka ni bilo, zato pa več smeha in dobre volje. Foto: Edi Selhaus.



bodo znani čez dva ali tri mesece, ko se bo voda ustalila.

Spomladi bodo začeli z gradbenimi deli za napeljavo mineralne vode z novega vrelca v nalivalnico, kjer bodo polnili steklenice. Okoli novega vrelca bodo uredili tudi provizorično točilnico.

Od leta 1953 se je proizvodnja mineralne vode desetkrat povečala in znaša sedaj 13 milijonov steklenic na leto. Z novim vrelcem se bo proizvodnja povečala še za dva milijona litrov, kljub temu pa še ne bo dovolj. Potrebni bi bilo vsaj še 5 milijonov litrov, da bi pokrili domače in izvozne potrebe.

Zelenica je dobila hotel

Na Zelenici nad Tržičem so v januarju odprli moderno planinsko kočjo — hotel s 120 sedeži in 60 posteljami. Skupnih ležišč, ki so običajna v planinskih kočah, tukaj ni. Največja soba ima 8 postelj. Koča je last Planinskega društva iz Tržiča. Pre-nočišče velja okrog 1000 dinarjev (starih) za člane planinskih društev, za druge pa več.

Zelenica ima idealna smučišča in je med smučarji zelo priljubljena. Letos obratuje nad kočjo le ena smučarska vlečnica, ki odpelje smučarje 210 m visoko po pobočju. V kratkem nameravajo zgraditi še dve vlečnici. Vsaka izmed njih bo popeljala po 850 smučarjev na uro. Prva bo šla od doma proti sedlu pod Vrtačo, druga pa pod Zeleniško Špico.

Nagrajene fotografije

Ob 20-letnici ustanovitve društva novinarjev Jugoslavije je bila lani v decembru v Mariboru II. razstava slovenske novinarske fotografije. Na razstavi je sodelovalo 23 avtorjev, ki so razstavili skupaj 191 fotografij. Najboljša dela so prejela Petkovo nagrado — imenovano po znanem fotografu — padlem partizanskem borcu Jožetu Petku, v katerega fotografijah so se ohranili brezštevilni prizori iz velikih in težkih dni naše revolucije, kjer je sam sodeloval.

Naše bralce in naročnike bo prav gotovo zanimalo, da so nagrade za najboljše in najlepše fotografije prejeli fotoreporterji, ki so vsi tudi sodelavci Rodne grude. Nagrajeni so bili: novinar Dela Drago Kralj, fotoreporter Dela Edi Šelhaus, fotoreporter Ljubljanskega dnevnika Marjan Zaplatil, fotoreporter Mladine Andrej Agnič, fotoreporter Večera Dragiša Modrinjak. Pohvale pa sta prejela Joco Žnidaršič iz Ljubljane in Drago Beloglavec iz Murske Sobotne.

Nova šola za mlade invalide

V Vipavi so lani jeseni odprli nov vzgojni zavod za mlade invalide. V ta namen so preuredili prostore v prenovljeni stavbi bolnišnice. Zavod je sprejel 60 mladih invalidov iz raznih krajev Slovenije. Z rednim poukom je ta šola začela v začetku oktobra.

Grški novorojenček v Ljubljani

V enem posebnih vlakov, ki so pred novoletnimi prazniki vozili sezonske delavce iz Nemčije na novoletne počitnice, se je vozila tudi mlada sezonska delavka po poreklu Grkinja. Bila je v visoki nosečnosti. Vračala se je domov, kjer je imela namen roditi in otroka prepustiti dobrim ljudem, oziroma v kakšnem zavodu, ker ga je imela izven zakona in ne more sama skrbeti zanj. Njen čas pa se je izpolnil v vlaku med vožnjo, blizu Ljubljane je rodila krepkega fantka. Mater in otroka so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so se takoj, ko je bila o tem objavljena

v časopisih vest, začele javljati družine, ki bi posvojile malega grškega fantka. Bili pa so razočarani, ko so na ljubljanskem zavodu za socialno varstvo zvedeli, da bo treba pač najprej poprašati grške oblasti, ker je mati grška državljanka, ali naj mali deček ostane v Ljubljani ali ne.

Naši stroji za naše in tuje ladje

Slovenci zdaj nimamo le svojega morja in pomorskega prometa, temveč izdelujemo doma tudi številne stroje za pogon ladij. Ljubljanski Litostroj izdeluje velike Dieslove ladijske motorje. S stroji »Alpha« oskrbuje ribiške, tovarne in potniške ladje za obalno plovbo. Doslej so jih izdelali že za 41.000 konjskih moči in to za domače ladje, pa za ladje številnih azijskih in afriških dežel. Poleg tega izdelujejo tudi velike pomožne pogonske ladijske stroje. Samo za Sovjetsko zvezo so jih izdelali doslej v 75 raznih velikostih. Zdaj se pripravljajo tudi na izdelavo velikih dvotaktnih Dieslovih ladijskih strojev do 1560 konjskih moči. Med drugim je Litostroj prevzel tudi dobavo pogonskih strojev za velike ribiške ladje za lov na Atlantskem oceanu.

Rekordni promet reškega pristanišča

Lanski promet reškega pristanišča je po dokončnih podatkih presejal vsa pričakovanja. Skozi Reko je šlo 6,255.000 ton blaga, oziroma za 260.000 ton več kot v doslej najboljšem letu 1963. Lanski promet je bil trikrat večji od največjega prometa pred drugo svetovno vojno. Lani je imelo reško pristanišče tudi največji tranzitni promet v svoji zgodovini — 2,377.000 ton. Storitve tega našega pristanišča se je najbolj posluževala Češkoslovaška, nadalje Madžarska in Avstrija, naglo pa se je povečal dotok blaga iz Bolgarije in Romunije.

Uspeh obrata »Beti« v Črnomlju

Prvovrstni izdelki ženskih pletenin so si utrli pot na tuje tržišče. Sedaj prodajo skoraj večino svojih proizvodov v Zahod-

no Nemčijo ali v vzhodne države in kupci bi najraje kar izpod rok delavk pokupili vse do zadnjega izdelanega kosa. Kupce privlačijo predvsem lepi modni kroji, različne barve od pastelnih do temne in črne, 100-odstotna volna, odlično izdelano blago itd.

V obratu je zaposlenih 160 ljudi, večinoma žensk in kljub temu, da so jim prostori že zdavnaj pretesni, letni plan vsako leto presežejo. Do aprila letos, na primer, morajo izdelati 11.000 kosov različnih modelov ženskih pletenin, ponujajo pa se že nove pogodbe za nadaljnjih 20.000 izdelkov.

Ob takih uspehih seveda tudi laže razpravljajo o razšitvi obrata, o višjih mesečnih zaslužkih ter o drugih ugodnostih za člane kolektiva.

Pogovor v Ribnici

V januarju sta bila dva koristna in zanimiva sestanka z našimi delavci, ki so zaposleni v tujini, okrog Novega leta pa so prišli za kak mesec dni na dopust. O sestanku v Metliki poročamo v januarski prilogi revije, danes pa povejmo nekaj besed o sestanku v Ribnici, ki je bil kak teden kasneje.

Iz ribniške občine je v tujini na delu kakih 800 občanov, večinoma kmetov, nekaj pa je tudi takih, ki doma nimajo dovolj zemlje, da bi se lahko preživljali samo s kmetovanjem. Industrije v ribniški dolini ni veliko, kar pa je je, ne more zaposliti vseh delavcev. Nekateri se seveda vozijo na delo v Kočevje, pa tudi v Ljubljano. Veliko so se ljudje od tod izseljevali. Saj so okrog Ribnice nekatere vasi, kot npr. Sodražica, kjer skoraj ni hiše, ki bi ne imela sorodnika v Ameriki.

Danes pa je cilj skoraj vseh Ribničanov, ki gredo po svetu za boljšim zaslužkom, Nemčija; nekateri so tam že nekaj let, nekateri so se že vrnili, drugi si spet hočejo prislužiti dovolj denarja za nakup raznih strojev ali za popravilo oziroma gradnjo hiš itd. Pokazalo se je, da je ob vsem tem še cela kopica nerešenih vprašanj, predvsem glede pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja, največ negodovanja pa ob naših carinskih predpisih. Večina ima doma večje ali manjše kmetije, ki jih v tistih nekaj mesecih, ko

ZANIMIVOSTI NOVICE

pridejo domov, tudi obdela, zato vsi želijo uvoziti kmetijske stroje. Visoke carine pa marsikomu preprečijo uvoz traktorja ali drugih strojev.

Na sestanku je bilo največ vprašanj o načinu pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja pri domačih zavodih med zaposlitvijo v tujini. Mnogi so to že storili in so s tem zadovoljni, saj plačevanje prispevka ni velika ovira. Vsi prisotni pa so izrazili upanje, da bi bila kmalu sklenjena konvencija o socialnem zavarovanju med našo državo in Zahodno Nemčijo.

Revija »Design« o naših izdelkih

Najuglednejša svetovna revija za industrijsko oblikovanje »Design«, ki jo izdaja britanski svet za industrijsko oblikovanje, je laskavo ocenila industrijske izdelke nekaterih jugoslovanskih proizvajalcev. Obenem z najboljšimi stvaritvami industrijskih oblikovalcev petnajstih držav je revija objavila fotografije nekaterih izdelkov podjetja »Iskra« iz Kranja, elektronske industrije iz Niša, podjetja »Alfa« iz Kranja in »Smreka« iz Zagreba. Hkrati s fotografijami je priobčila tudi krajše sestavke o teh izdelkih.

Tako na primer piše v reviji, da se je pri nas spričo večje proizvodnje in izvoza čedalje bolj kazala potreba po industrijskem oblikovanju. Naša gospodarska reforma zahteva nadaljnjo modernizacijo proizvodnje in tekmovanje na mednarodnem trgu. Zato se čedalje več jugoslovanskih industrijskih podjetij zaveda, da je industrijsko oblikovanje zelo pomembno pri uveljavljanju na svetovnem tegu. Največje uspehe so doslej dosegli proizvajalci orodnih strojev in elektronska industrija.

Izmed posameznih naših izdelkov je revija »Design« zlasti poudarila ročni električni sveder, kratkovalovni oddajnik in sprejemnik »valkie-talkie« ter frekvenčni modulator podjetja »Iskra«, tranzistorski radio-gramofon elektronske industrije Niš, šolske klopi arhitekta Bernarda Bernardinija, ter stole, mize in klopi, izdelane iz lesa in kovine po načrtih Pavla Lauberta. Obenem revija poudarja visoko kvaliteto jugoslovanskega pohištva.

ŠPORTNE PRIREDITVE

Letos bomo imeli v Sloveniji tri velike športne prireditve: svetovno prvenstvo v hokeju na ledu, smučarski poleti v Planici, ki bodo obenem proslava 30-letnice Bloudkove skakalnice-velikanke, in v septembru svetovno prvenstvo v veslanju na Bledu.

Priprave za prvenstvo v hokeju na ledu gredo h kraju. Po dosedanjih prijavah bo tekmovalo 21 držav. Komisija za PRESS službo je sprejela doslej 285 dokončnih prijav novinarjev, fotoreporterjev, radijskih in televizijskih komentatorjev ter filmskih snemalcev in tehnikov. Ti prijavljenci bodo zastopali 32 domačih in 75 tujih agencij. Nove prijave pa še vedno prihajajo.

Med tujimi agencijami je do zdaj prijavil najštevilnejšo ekipo AP iz New Yorka. Deset televizijskih hiš želi z lastnimi reporterji direktno prenašati tekme za svoje gledalce, 19 radijskih postaj pa se zanima za posebne radijske prenose.

Tudi smučarski poleti v Planici med 25. in 27. marcem bodo pritegnili zanimanje vseh športnikov sveta. Letos, ko slavimo 30-letnico te mojstrovine inž. Bloudka — prve stometrške skakalnice na svetu —, bodo te tekme še posebno slovesne. Pripravljalni odbor je povabil v Planico skakalce izpred 30 let, ki so takrat — prvič na svetu — preskočili 100 metrov.

Mladi jugoslovanski skakalci se pridno pripravljajo na te velike skakalne tekme in upamo, da bodo tako kot nekoč Finžgar in Polda častno zastopali našo državo.

Čeprav je jesen, ko bo Bled gostil veslače z vsega sveta, še daleč, je organizacijski odbor za svetovno prvenstvo v veslanju že v polnem delu. Bled, prvenstvo in priprave zanj, se dan za dnem pojavljajo na športnih straneh domačega in tujega tiska. Prav tako tudi fotografije, ki prikazujejo lepote in turistične zanimivosti Bleda. Tudi na uradnih novoletnih čestitkah FISA je bila natisnjena čudovita fotografija Bleda.

Za svetovno prvenstvo so se poleg veslačev iz vseh evropskih držav prijave tudi ekipe iz prekmorskih držav (Japonska, Avstralija, Nova Zelandija, ZDA, Kanada).

Veliko zanimanje za Hokej 66

Organizacijski odbor »Hokej 66« na rednih tiskovnih konferencah seznanja novinarje z zadnjimi novicami, predvsem z domačega delovnega področja. Člani sekretariata so pred dnevi razpravljali z jeseniškim pododborom, ki ima na skrbi ekipe skupine C. Jeseničani zatrjujejo, da glede namestitve tekmovalcev ni nobenih problemov. Več skrbi pa povzroča vprašanje prometa na Gorenjskem, ker novi most nad brezjanskim klancem še ni dokončan. Vse reprezentance te skupine bodo stanovale na Bledu in lahko se bodo udeležili tudi dveh izletov na Vogel in v Planico.

V Ljubljani bodo izdali poseben propekt, v katerem bodo vsi glavni podatki, ki bodo zanimali turiste v času svetovnega prvenstva.

Te dni so tudi že začeli prodajati vstopnice za ogled tekem. Ljubljano so pred kratkim obiskali tudi nekateri tuji novinarji, predvsem iz ČSSR in Sovjetske zveze. V športni hali v Tivoliju so že montirali tribune, ki bodo omogočile, da si bo tekme v dvorani lahko ogledalo do 12.000 ljudi hkrati.

Veliko dela imajo tudi pošte, ki morajo do prvenstva zagotoviti stalno telefonsko povezavo z več evropskimi središči.

Slovenska športnika v Novi Zelandiji

Slovenska atleta, tekača, Franc Červan in Simo Važič, člana športnega društva Kladivar iz Celja, sta bila skupaj s trenerjem Langom preko zime na dolgi turneji okrog sveta. Najprej so odpotovali na Novo Zelandijo, kjer so imeli v novembru in decembru več nastopov na različnih atletskih tekmovanjih, skupaj z najboljšimi tekači na dolge proge na svetu. Med njimi sta bila še posebno znana rekorderja Kenijec Keino in Nemeč May.

V pismih, ki jih je Franc Červan pisal z Nove Zelandije listu Delo v Ljubljani, je napisal tudi marsikaj o naših rojakih, s katerimi je vsa naša ekipa že takoj ob prihodu navezala pristrčne stike. Rojaki so jim priredili lep sprejem, kasneje pa so

Slovenski smučarski skakalci kot so se slikali po skupnem treningu v Planici. Od leve proti desni si sledijo: Eržen, Zajc, Pečar, Oman, Jurman, Smolej, Stefančič, Mesec, Dolžan, Koprivšek, Nahtigal, Ambrožič, Malej, Brilej in Giacomelli. Na dosedanjih letošnjih mednarodnih tekmovanjih so dosegli kar lepe uspehe, sedaj pa se že pripravljajo na letošnje jubilejne smučarske skoke v Planici, ki bodo marca meseca.



bili naši športniki večkrat gostje na njihovih domovih in na raznih prireditvah v njihovih društvenih prostorih. Tako pravi med drugim Franc Červan v svojem pismu:

»Računajo, da je na Novi Zelandiji približno 12.000 naših rojakov, od teh rojenih v Jugoslaviji kakih 4000. Največ jih je zbranih prav v Aucklandu (6 do 7 tisoč). Celo tisti, ki so rojeni na Novi Zelandiji, govorijo »naški«, razumejo pa skoraj vsi. Organizirani so v jugoslovanskem dobrodelnem društvu in jugoslovanskem klubu. To je precej pisana družina, če upoštevamo razlike med starejšimi priseljenci in tistimi, ki so prišli po drugi svetovni vojni. Jugoslovansko dobrodelno društvo ima v Aucklandu in Kaitaiu (drugo največje središče) tudi svojo dvorano. Tako smo 29. novembra skupaj proslavljali tudi obletnico ustanovitve Jugoslavije. Slavje je bilo prav pristrčno, s pestrim kulturnim programom in seveda plesom. Skoraj vsi rojaki so Dalmatinci. Največ z otokov. Iz Podgore jih je npr. toliko, da težko verjamem, če jih je zdaj v Podgori več. Slovencev je v Aucklandu le kakih 10. Starejši žive zelo izolirano, medtem ko se mlajši mešajo z Angleži in drugimi prebivalci. Družine so povsod velike in le redke imajo manj kot 4 otroke.«

Drobne športne novice

Smučarski koledar 1966 — V letošnji zimi so organizatorji smučarskih tekem pripravili dolg in pester tekmovalni koledar. V Sloveniji se bo zvrstila vrsta skalnih tekem, od katerih smo smuške polete v Planici omenili v posebnem članku; tekmovanja v teku in alpskih disciplinah. V alpskih disciplinah je bilo najzanimivejše FIS tekmovanje v slalomu in veleslalomu za ženske, ki je bilo 22.—23. januarja na Pohorju, in pa enako tekmovanje za moške, ki bo 19.—20. februarja v Kranjski gori.

Na VI. balkanskih igrah v košarki, ki so bile v Tirani, Albanija, je reprezentanca Jugoslavije zasedla prvo mesto. Po končanem tekmovanju je trener jugoslovanskih košarkarjev izjavil: »Zelo sem zadovoljen z disciplino in požrtvovalnostjo vseh naših igralcev. In seveda tudi z uvrstitvijo. Mislim, da smo pokazali najboljšo igro.«

Naši smučarski skakalci na letošnji novoletni skalni turneji po Nemčiji in Avstriji niso dosegli takih uspehov kot lani, čeprav so imeli več treninga kot v preteklih sezonah. Verjetno je bilo temu deloma krivo slabo vreme, deloma pa izredno huda konkurenca, saj je na tej turneji

sodelovala vsa svetovna skakalna elita. Vendar nas je na zadnji tekmi v Bischofshofnu razveselil Peter Eržen, ki je z nadaljšim skokom dneva (101,5 m) zasedel izvrstno 6. mesto. A tudi na tradicionalni skakalni tekmi na Semmeringu so se naši skakalci dobro uvrstili. Marjan Pečar je med 46 tekmovalci iz šestih držav zasedel 4. mesto, Ludvik Zajc je bil 9., Peter Eržen pa 12.

Svetovno prvenstvo v košarki leta 1970 v Ljubljani? — Generalni sekretar mednarodne košarkarske zveze William Jones je po ogledu športne dvorane v ljubljanskem Tivoliju izjavil, da takó dvorana kot tudi ljudje, ki bodo morebitni organizatorji svetovnega prvenstva v košarki, povsem ustrezajo zahtevam prireditve s takim naslovom. Pri FIBA se namreč ogrevajo, da bi šesto svetovno prvenstvo v košarki, ki bo leta 1970, zaupali Evropi, ki je v zadnjih desetih letih dosegla v tem športu izreden vzpon. Kandidata za prireditev tega prvenstva v Evropi sta Praga in Ljubljana. Seveda pa bo treba še mnogo truda in sposobnosti naših zastopnikov v FIBA, preden bodo prepričali mednarodno košarkarsko federacijo, da je prav glavno mesto Slovenije najbolj primerno za organizacijo te svetovne prireditve leta 1970.

The World Basket-ball Competition in 1970 in Ljubljana?

The general secretary of the international basket-ball association, Mr. William Jones, visited the Tivoli sports-hall in Ljubljana and commented, that the hall as well as the eventual organisers are fit to fulfil the demands of a world competition. That is to say, the FIBA is taking a warm interest in the sixth world basket-ball competition of 1970 being held in Europe, which has reached a special rise in this sport in the last ten years. At present there are two places of choice for arranging the competition in Europe: Ljubljana and Prague. Of course it will take a lot of effort and ability for our representatives in FIBA to convince members of this organisation that Ljubljana, the capital of Slovenia, is the right place for organising this world competition in 1970.

KULTURA KULTURA KULTURA

V Narodnem muzeju v Ljubljani so odprli razstavo moderne britanske keramike. Gradivo je posodil Britanski svet za kulturne zveze, obsega pa 14 originalnih del ter 53 fotografij in pomeni prikaz sodobnega ustvarjanja angleških keramikov od leta 1919 do danes. Tej razstavi bo sledila še razstava angleške grafike na prehodu iz 18. v 19. stoletje s športno tematiko.

V 42 dneh so v Beogradu posneli film »Varovanec« po scenariju Jovana Čirilova. Režiser je bil Vladan Slijepčević. V filmu nastopata tudi dve slovenski igralki, Duša Počkajeva in Špela Rozin, druge glavne vloge pa igra Rade Marković in Ljubiša Samardžić.

Že dvajset let izhaja v Trstu »Jadranski koledar«. Tudi letošnji prinaša obilico dokumentarnega gradiva o gospodarskem in kulturnem udejstvovanju Slovencev v Italiji. Težo letošnjega koledarja pa nosijo članki, s katerimi se je uredništvo spomnilo plebiscita v Beneški Sloveniji, ki je potrdil priključitev tega dela slovenske zemlji k Italiji. — Vsako leto izda svoj koledar tudi goriška Mohorjeva družba, ki prinaša predvsem članke z nabožno vsebino, pa tudi članke o razvoju slovenske manjšine.

Folklorna skupina »France Marolt« je v nedeljo 16. januarja gostovala v Gorici. Nastopila je s plesi jugoslovanskih narodov. Delavsko prosvetno društvo »Briški grič« iz Steverjana pa je v soboto 15. januarja priredilo proslavo 20-letnice osvoboditve. Pred tem je imelo isto društvo zelo uspešno proslavo v spomin pesnika Simona Gregorčiča.

800 let Slovenjega Gradca. Naziv Slovenj Gradec se prvokrat omenja leta 1165 v ustanovni listini žičke kartuzije. Za ta podatek pa so v Slovenjem Gradcu zvedeli šele ob koncu leta 1965. Zato bodo letos organizirali nekatere prireditve v počastitev 800-letnice svojega kraja.

IV. festival amaterskega filma Slovenije prireja v dneh 12. in 13. februarja Foto-kino zveza Slovenije. Nekateri filmi slovenskih amaterjev so že dosegli zavirljivo mednarodno raven.

Ado Darian. Prve dni januarja so v Ljubljani pokopali znanega slovenskega opernega in koncertnega pevca Ada Dariana. V zadnjem času je bil profesor in prorektor ljubljanske Akademije za glasbo. Že pred drugo svetovno vojno je nastopal na številnih evropskih opernih odrih, tako v Ljubljani, Zagrebu, Pragi, Dunaju, Gradcu, Berlinu, Hamburgu, Kasslu, Leipzigu, Stuttgartu, Baslu, Köbenhavnu in drugod. Številne tenorske vloge je pel v raznih operah in oratorijih. Po vojni je postal stalni predavatelj na ljubljanski Akademiji za glasbo in se z vsemi svojimi bogatimi izkušnjami in z velikim zanosom posvetil vzgoji mladih pevcev.

Ljubljanska Opera in balet bosta 19. in 21. februarja ponovno gostovala v Italiji, in sicer v Brescii, kjer bosta dvakrat izvajala Stravsovo »Salomo« in balet Stravinskega »Žar ptica«. Ljubljanska Opera je z velikim uspehom že lani gostovala v Brescii z Borodinovo opero »Knez Igor«.

Vsem mladim enake pogoje za šolanje

Sedemletni načrt razvoja šolstva na Slovenskem je predvidel, da dobe osnovne šole do leta 1970 426.000 kvadratnih metrov novih ustreznih učnih prostorov. Grozilo je, da bo gospodarska reforma te obetajoče načrte zavrla, a prav lanske letošnji uspehi so dokazali nasprotno. Z načrtnim in pametnim gospodarjenjem ter dolgoročnimi posojili je začelo 15 najbolj potrebnih občin graditi nove šole, ki bodo zgrajene do začetka prihodnjega šolskega leta. V teh šolah ne bo marmora in mozaikov, pač pa veliko svetlobe in vsega tistega, kar potrebuje šolar za zdrav in sodoben umski in telesni razvoj.

S skupnimi načrti in z organiziranim načinom dela so se stroški gradnje pocenili za 41 odstotkov, ali konkretnije: po starem načinu, ko je gradil vsak zase in vsak po svoje, bi z istim denarjem sezidali komaj 9 šol.

Slovenija je s tem dosegla edinstveni uspeh in se za tak sistem organiziranega dela zanimajo vse jugoslovanske republike. Po mnenju mednarodne organizacije OECD je ta uspeh zanimiv tudi v evropskem merilu.

Spomladi bo izdan osnutek zakona o financiranju vzgojno-izobraževalne dejavnosti; osnovno stališče vseh številnih razprav o novem zakonu temelji na zahtevi, da gospodarska reforma ne sme prizadeti varstva in vzgoje otrok. Predvsem bo treba poskrbeti za otroško varstvo, kar je v svojem novoletnem govoru omenil tudi predsednik Tito:

»Gospodarska reforma mora zagotoviti pogoje za postopno toda stalno izboljševanje življenjskega standarda, ki naj postavi bazo za ureditev mnogih socialnih problemov, predvsem tudi otroškega varstva...«

O tem vprašanju je na seji predsedstva Zveze prijateljev mladine razpravljala tudi predsednica Glavnega odbora Socijalistične zveze Vida Tomšič. Poudarila je, da je treba otrokom zaposlenih staršev zagotoviti varstvo in vzgojo zunaj družine. S tem se bo povečala delovna vnema staršev, ki bodo med službenim časom rešeni skrbi za otroke, obenem pa bomo dobili bolj zdravo, bolj šolano in bolj kul-

turno mladino. Zato nam ne sme biti žal nobenih investicij, ki jih bomo vložili v financiranje šolstva.

Vse razprave pa se strinjajo v želji, naj novi zakon poskrbi, da bodo vsi mladi ljudje imeli enake pogoje za šolanje in izobrazbo. V financiranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti bo treba všteti sredstva za predšolsko vzgojo, za vzgojno dejavnost otrok v prostem času, ki jo organizirajo šole, pionirski domovi, knjižnice, klubi, itd., kakor tudi štipendiranje in kreditiranje visokošolcev. Sleherni vzgojno-izobraževalni ustanovi bo treba zagotoviti potrebna finančna sredstva, ki bodo vsem sposobnim mladim ljudem dajala možnost šolanja v zaželeni stroki.

V novi način gospodarjenja mora biti vključeno smotrno izobraževanje vseh zaposlenih in njihovih otrok, ki se pripravljajo za delo oziroma zaposlitev.

Letošnje Prešernove in Mohorjeve knjige

Prešernova družba razpošlje vsako leto svojim naročnikom šest lepih knjig. Poleg knjig pa si naročniki izberejo še eno od treh reprodukcij slovenskih umetnikov: »Prijateljci« Ferda Vesela, »Sava« Riharda Jakopiča ali »Gorska pokrajina« Lovra Janše.

Med knjigami je na prvem mestu Prešernov koledar, ki ga je uredil Ivan Špolar, ilustriral pa Vladimir Lakovič. Razen preglednega koledarskega dela prinaša vrsto praktičnih nasvetov in raznovrstnih receptov, pa še zanimiv članek o najnovejših raziskavah v vesolju ter pregled držav vsega sveta.

Namesto napovedane knjige »Slovenska umetnost« so dobili naročniki »Poezije doktorja Franceta Prešerna in dodatek njegovih pesnitev ter prirejenih ljudskih pesmi«. Prešernove pesmi spadajo v sleherni slovensko hišo. Zato je prav, da jih je v svojo redno zbirko uvrstila ravno Prešernova družba, ki ima veliko število rednih naročnikov. Priredil in spremeno besedo je napisal najboljši živeči prešernoslovec dr. Anton Slodnjak.

Od sodobnih domačih avtorjev je uvrščena v zbirko povest Mire Mihelič: »Zmeraj, nikoli«. Zgodba se suče okrog srečke, ki je romala od lastnika do lastnika in na



8. februarja smo praznovali slovenski kulturni praznik — obletnico smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Na ta dan so bile številne proslave v vseh kulturnih ustanovah. Posebno slovesno so praznovale šole. Zaslužnim kulturnim delavcem so podelili tradicionalne Prešernove nagrade. Pesnik France Prešeren je še vedno prisoten v kulturnem življenju vse Slovenije. Skoraj vsako leto izide nova izdaja njegovih poezij v sorazmerno veliki nakladi in skoraj vedno je razprodana. Poezije Franceta Prešerna so nepogrešljiva knjiga v vsaki slovenski hiši. Ob letošnjem Prešernovem dnevu pa je Mladinska knjiga iz Ljubljane izdala faksimilirano izdajo prvega rokopisa Prešernovih poezij. Na sliki: detajl s Prešernovega spomenika v Ljubljani — krst pri Savici. Foto: Leon Dolinšek.

koncu, ko je zadela najvišji dobitek, zогlenela v rokah zadnjega. S to srečko so povezane posamezne človeške usode, njih hrepenenje po sreči, ki so jo v obliki glavnega dobitka že držali v rokah, pa se jim je izmuznila, še preden so jo zaslutili.

Otrokom in vsem, ki so v srcu mladi, je namenjena zbirka »Pravljic«, ki jih je izbrala in prevedla Kristina Brenkova, ilustrirala pa Ančka Gošnik-Godec. Iz bogate zakladnice ljudskih pravljic, ki so jih tisočletja in tisočletja ustvarjali neimencovani, nadarjeni pripovedovalci, je Kristina Brenkova izbrala tiste, ki izžarevajo dobro

misel in vero v mogočne sile človeškega duha. V knjigi so zbrane pravljice z vsega sveta, vmes pa so posejane tudi slovenske pravljice. Njih privlačnost in lepota pričata, da je duhovna ustvarjalna moč še tako majhnega naroda pomembnejša od števila prebivalcev.

Ernest Hemingway spada v vrsto najbolj znanih sodobnih ameriških pisateljev. Njegova dela so med Slovenci zelo priljubljena, zato je Prešernova družba uvrstila njegov roman »Imeti ali ne« v svojo letošnjo zbirko. To je napeta zgodba s Kube, kjer je Hemingway preživel vrsto let.

Kot šesta knjiga pa je izšel potopis Sergeja Sartakova »Po brzicah Čune«, ki opisuje potovanje po divjih vodah Čune in neznan, nenaseljen svet daljne Sibirije.

Naročniki Mohorjeve družbe pa so letos dobili naslednje štiri knjige: Mohorjev koledar za leto 1966, Stanka Cajnkarja kroniko preproste slovenske družine »Križnarjevi«, poljudno znanstveno delo Antona Trstenjaka: »Če bi še enkrat živel« in »Kuharsko knjigo« Ivana Ivačiča.

Koledar vsebuje poleg pestrega koledarskega dela še dolgoročno vremensko napoved, stanje zvezd v letu 1966 ter vrsto poljudno znanstvenih člankov, črtic in pesmi. Koledar je bogato ilustriran z reprodukcijami slik s cerkve v Crngrobu pri Škofji Loki in z raznimi fotografijami.

Pisatelj Stanko Cajnkar je v uvodu svoje knjige »Križnarjevi« med drugim napisal tole: »Če nimaš razumevanja za tihi pogum preprostega človeka, ne beri te knjige. V moji kroniki ni nič romanu podobnega. Kar pripovedujem, se je res zgodilo. Zato nisem mogel, pa tudi ne hotel povedati drugače, kakor je bilo...«

Antona Trstenjaka poljudno znanstveno delo »Če bi še enkrat živel«, razpreda psihologijo življenjske modrosti, povezano z razpredelnicami najrazličnejših anket in življenjskimi modrostmi, ki naj bralcu razkrijejo smisel in vrednost življenja.

Kuharski mojster Ivan Ivačič, ki uvaja v skrivnost kuharske umetnosti tudi televizijske gledalce, je pripravil »Kuharsko knjigo«, s preprostimi, a zdravimi recepti, ki jim je dodal še vitaminsko tabelo, seznam živil, ki naj jih uživamo ob različnih boleznih in nekaj drugih splošnih nasvetov.

Razstava slovenskih likovnikov v Veroni. 7. januarja so v Veroni odprli prvo veliko razstavo slovenskega sodobnega slikarstva, ki jo je pripravilo Društvo slovenskih likovnih umetnikov. Na razstavi sodeluje 57 slovenskih avtorjev s 160 deli. Ze prve dni razstave so italijanski gostitelji odkupili 18 del. Maja bodo celotno razstavo prenesli še v Vicenzo. Prav tako se nekatere zasebne galerije v Veroni zanimajo, da bi priredile razstave del posameznih slovenskih umetnikov. V februarju pa bodo v Ljubljani likovni umetniki iz Verone priredili vojo razstavo, ki predstavlja zamenjavo za slovensko razstavo v Veroni.

Znani avstrijski publicist Otto Horn je napisal knjigo »Ich liebe Jugoslawien« ali po naše »Ljubim Jugoslavijo«, kjer opisuje geografsko razdelitev Jugoslavije in povede bralca v vse republike ter pripoveduje o zanimivostih, ki jih sreča na popotovanju po naši deželi. Hornova knjiga je izšla pri založbi Brockhaus v Leipzigu, ki je ena izmed najbolj znanih založb na svetu in slavi letos svojo 160-letnico.

V Verdijevi operi *Trubadur*, ki je letos na sporedu ljubljanske Opere, je v začetku januarja gostoval znani italijanski tenorist Umberto Borso, ki je s svojim nastopom v operi »Moč usode« navdušil poslušalce že na predstavi lanskega decembra.

K N J I G A Z A V A S

Pri zagrebški založbi »Epoha« je izšla knjiga »Preko Atlantika u partizane«, kjer njen avtor Božo Prpič popisuje svoje sodelovanje v narodnoosvobodilnem boju. Božo Prpič je kot mnogi njegovi rojaki odšel v Ameriko, v kanadske gozdove in rudnike. Tam se je brž priključil naprednemu delavskemu gibanju, sodeloval v uredništvu izseljenskega lista ter se pozneje uvrstil v vodstvo naprednih jugoslovanskih izseljenskih društev.

Njegova knjiga ne opisuje le zanimivih, doslej neznanih obdobij iz narodnoosvobodilne vojne, razkrije nam tudi, kako so številni izseljenci, čeprav daleč od rodne grude, že leta 1942 združili svoje moči in materialno in moralno pomagali našim borcem.

On sam se je med prvimi pridružil skupini naših izseljencev, ki so leta 1942 kot britanski prostovoljci odšli v Jugoslavijo. Ze sama voznja čez Atlantik je polna dramatičnih doživljajev, prav tako zanimivi pa so tudi spomini, ko prostovoljci-izseljenci s padali doskočijo na domača tla, delajo tu kot člani britanske vojne misije in se končno vključijo v narodnoosvobodilno vojsko in se skupaj s partizani bore do osvoboditve 1945.

Odlika knjige »Preko Atlantika u partizane« ni le v zanimivem opisovanju. Je tudi važen dokument o sodelovanju in pomoči jugoslovanskih izseljencev v usodni borbi naših narodov. Zato bo knjiga zanimivo branje tudi za izseljence, saj jim bo prikazala, kaj vse so morali njihovi tovariši prestopiti v borbi za skupne cilje in ideale.

»Obledeli pasteli« Ade Škerlove

Ko je Ada Škerl pred 16 leti izdala prvo in doslej edino pesniško zbirko »Senca v srcu«, je bil to svojevrsten dogodek. Tudi danes, ko literarni zgodovinarji ocenjujejo povojni čas v slovenski liriki, ne morejo mimo Ade Škerlove.

Njena druga pesniška zbirka »Obledeli pasteli« pomeni nadaljevanje izpovedi in izraza, ki ju je pesnica pokazala že v prvi zbirki, le da je z motivi bogatejša. V »Obledelih pastelih« je zbrala pesnica 39 pesmi in jih razdelila v štiri cikle: »Popotni kroki«, v katerih so zbrani utrinki s potovanja po Grčiji; »Status febrilis« — pretresljiva ljubezenska odpoved in resignacija žene; »Zgovorni molk« je intoniran na mračne akorde minevanja, trpljenja in razočaranja; pesmi zadnjega cikla »Mrtva žena« pa so posvečene spominu matere.

Zbirka je v celoti podoba neposredne, človeško pristne in nepotvorjene oblikovalke, ki je našla svoji izpovedi enakovredno pesniško govorico.

ADA ŠKERL

Poslednjič

(Iz zbirke »Obledeli pasteli«)

*Poslednjič te pozdravlja zelenina
polspečih travnikov, oddaljenih gozdov,
poslednjič te objemala sivina
večera bo in vonj potišanih vetrov.*

*Ko dan zaspi v utrujeni bleščavi,
poslednjikrat ti noč nadihne sanje
morda o naju, ljubljeni naravi
in te z željami vred zaprede vanje.*

*Ne vem, mogoče pa poslednjič tudi jaz
želim ljubezni si in nje sijaja.
Morda poslednjič gledam tvoj obraz
in sonce iščem, ko se noč poraja.*

*Tako je čudno bridek zdaj občutek,
da vse v življenju slednjič se razdvaja,
da tvoje je pravzaprav samo trenutek.
Po vsem le osamel spomin ostaja,*

*ki bo odslej z menoj vred potepušil.
Spomin... Mar ga bo čas nekoč zadušil?*

Festival »Kurirček«

JANA MILČINSKI

Leta narodnoosvobodilne vojne so za naš narod tako odločilna in pomembna, da ne smejo in ne morejo zatoniti v pozabo. Mnogi, ki so se teh bojev udeležili, čutijo potrebo, da svoja doživetja ohranijo bodočim rodovom, predvsem mladini. Tako se je v dvajsetih povojnih letih nabrala pestra zbirka knjig, ki našim otrokom pripovedujejo o težkih, a slavnih časih borb za svobodo in pravice našega naroda.

Seznam teh del je dokaj obsežen in po načinu pisanja zelo raznovrsten. V njem najdemo pravljичne in realistične živalske zgodbe za mlajše otroke, ter igre, poezijo, dokumentarno prozo, romane in spomine, ki jih radi prebirajo starejši otroci.

Med pisci teh zgodb so znana imena: France Bevk, Tone Seliškar, Anton Ingolič, Vida Brestova, Josip Ribičič, Zima Vrščajeva, Venceslav Winkler, Branka Jurca, Ivo Zorman in še vrsta drugih.

Da bi se čim več teh spominov ohranilo tudi v pisani besedi, je bil na pobudo jugoslovanske armade v Mariboru osnovan festival »Kurirček«. V decembru lani so se na tem festivalu že tretjič zbrali književniki iz vse Jugoslavije in razpravljali o problemih tovrstne mladinske literature in o nalogah jugoslovanskih založb, ki naj skrbe, da bodo dobra mladinska dela s tematiko iz narodnoosvobodilne vojne izhajala v čim večjih nakladah.

Na zadnji literarni razpis za najboljšo mladinsko literaturo iz vojnih dni, ki ga vsako leto razpiše festival »Kurirček«, so jugoslovanski književniki poslali letos okrog 300 del. Med nagrajenimi so bila tudi tri dela slovenskih avtorjev: zgodba »Prvo berilo« pisatelja Marjana Kolarja, pesem »Beli otroški vozički« pesnice Milene Babič in roman »Na senčni strani mesta«, ki ga je spisal Ivo Zorman. Vsa nagrajena dela bodo izšla v slovenščini in srbohrvaščini.

V času festivala je bilo v Mariboru tudi več prireditev. Književniki iz vse Jugoslavije so mladim poslušalcem brali iz svojih del. Nekateri književniki in bivši partizani pa so obiskali tudi šole v Beli krajini, na Štajerskem in Prekmurju in šolarjem brali oziroma pripovedovali svoje zgodbe in spomine iz partizanskih dni.



1. 2
Otroci so vedno hvaležna publika. Radi poslušajo v šoli, še raje pa na kaki prireditvi, bodisi v mladinskem gledališču, ali pa kadar jih obiščejo mladinski pisatelji. Lepa beseda, posvečena njim, jim pomeni več kot spričevalo, čeprav radi poskrbijo tudi za to. Foto: Leon Dolinšek.

Pisanice darilo adlešiških otrok

BRANKA JURCA

Med darili, ki so mi jih dali otroci, ima posebno ceno pisanica, ki sem jo dobila v Adlešičih v Beli krajini. Čudovito poslikana pisanica. Pozdrav otrok in pomladi. In na mizi grmiček zlatorumenih trobentic. Izkopala sem ga na sončnem parobku gozda tenkih brez v Beli krajini.

Bilo je konec decembra. Ljubljana v snegu, pogreznjena v sivo predivo megle. Bela krajina pa s soncem obsijana, ko da samo čaka na prve pomladne sape.

Karel Grabeljšek, slovenski pisatelj in partizan, ki je do zdaj napisal že več romanov iz časov zadnje vojne, je bral vesele dogodivščine partizanov, ki jih je med vojno, sam partizan, spoznal. Otroci so uživali, ko so podoživljali težke in lepe čase svojih očetov in mater.

Za njim je nastopil Mirko Petrović, srbski pisatelj, ki piše za otroke in urednik srbskega otroškega lista Proletarac. Mirko Petrović se je pripeljal iz Beograda. Čeprav je govoril po srbsko, so ga otroci razumeli. Smejali so se njegovim vedrim šalam in zgodbam, zakaj otroci si povsod želijo presenečenj, smeha in veselja.

Sledila je zgodba, ki jim je govorila o njihovem življenju danes. Prebrala sem jim jo, otroci so ji prisluhili in jo doživeli.

Za vsako šolo, za otroke, je bil naš obisk praznik, zakaj Bela krajina je bila vojna leta zibelka partizanstva. Očetje in matere otrok, ki smo jih obiskali, so bili partizani ali pa so ščitili, varovali, hranili in oblačili našo vojsko.

Prav zato sem bila vesela, da smo letos obiskali Belo krajino.

V Starem trgu nad Kolpo so nam povedali, da smo bili prvi pisatelji, ki smo jih vsa povojna leta obiskali.

Pisanica, ki jo je adlešiški otrok lepo in radoživo poslikal, mi je predpomladni dar Bele krajine. Razcvetajoči se grm zlatorumenih očes trobentic sije z mize sredi trde zime kot upanje na pomlad, ki bo skoraj tudi pri nas potrkala, na pomladne sape, ki bodo potegnile čez naše loke, polja in travnike.

Krstne predstave za najmlajše gledalce

V želji, da bi naši otroci dobili sodoben izviren musical, je napisal književnik in režiser Žarko Petan razgibano, zabavno in — za ščepec — vzgojno igro »Dva lopova (bivša)«. Ples in izvrstna glasbena oprema komponista Božiča je dala predstavi prikupen gledališki utrip, ki je razveselil mlade gledalce. Predstavo je pripravilo Mladinsko gledališče v Ljubljani.

V Mestnem gledališču pa so uprizorili krstno predstavo Marjana Tršarja »Zgodba o dedku Mrazu«. Marjan Tršar je po poklicu slikar in obenem likovni pedagog v Pionirskem domu. Kot pedagog si je nabral mnogo izkušenj v delu z otroki in je te svoje izkušnje prelinil v otroško gledališko predstavo. V njej so enakovredno zastopani beseda, likovna podoba, glasba in ples.

Tudi lutkovno gledališče išče nove oblike, nov način igranja. Tako je na odru ročnih lutk ljubljanskega lutkovnega gledališča doživela premiero igrca Marjana Belina. Vsebinsko sicer ne prinaša nič novega, nova in posrečena pa je oblikovna podoba. Igrače, ki v njej nastopajo, so ostale igrache — lutke, ki žive v svojem svetu za gledališko rampo, prostor pred njo pa je namenjen živim igralcem. Prepletanje teh dveh svetov daje igri harmonično celoto, ki otroka-gledalca še toliko bolj prevzame in prepriča, da živi s predstavo in njenimi pozitivnimi junaki.

Rojstna hiša pesnika Gregorčiča - muzej

Ob 60. obletnici smrti pesnika Simona Gregorčiča, ki jo letos praznuje slovenska javnost, nameravajo pesnikovo rojstno hišo na Vrsnem pod Krnom spremeniti v muzej. Ta akcija je prav gotovo velikega pomena za vso Slovenijo, saj je vse njegovo delo že zdavnaj postalo ljudsko premoženje. Za odkup in obnovo pesnikove rojstne hiše, za kar je dala pobudo tolminska občina in nekatere kulturne ustanove tolminske in drugih sosednjih občin, bodo potrebovali precej denarja. Organizatorji te akcije zbirajo sredstva v ta namen že od poletja 1965, vsa akcija pa bi bila zaključena konec poletja 1966.

KULTURA KULTURA KULTURA

Herderjeva nagrada za dr. Nika Kureta. Na Dunaju bodo 13. maja slovesno razdelili Herderjeve nagrade za leto 1966. To častno mednarodno priznanje se letos podeljuje šele tretjič. Sredstva prispevata Goethejeva ustanova v Baslu in ustanova F. V. C. v Hamburgu. Dr. Niko Kuret bo prejel to nagrado za svoja odlična narodopisna dela. Izmed Jugoslovancev sta bila te nagrade deležna že Oto Bihalji Merin in Lucijan Marija Škerjanc (1964).

Dubravka Tomšič-Srebotnjakova je imela 20. januarja klavirski recital v Trevisu, Italija. Izvajala je dela Bacha, Beethovna, Brahmsa, Chopina, Liszta in Prokofjeva. V torek 25. januarja pa je nastopila v Münchnu skupaj z münchenskimi filharmoniki, kjer je igrala Griegov koncert.

Mlada slovenska pevka Berta Ambrož bo predstavljala Jugoslavijo na letošnjem tekmovanju za pesem Evrovizije, ki bo 5. marca v Luksemburgu. Izbrana je bila na izbirnem tekmovanju konec januarja v Beogradu, pela pa je skladbo Mojmira Sepeta »Brez besed«. V *Mestni galeriji v Ljubljani* so odprli razstavo grafik in plastik Združenja likovnih umetnikov Hrvatske, istočasno pa je v Zagrebu podobna razstava slovenskih likovnih umetnikov.

Verski tisk v Sloveniji

Najbolj razširjen je verski list »Družina«, ki izhaja že petnajsto leto, najprej kot mesečnik, od leta 1962 pa kot štirinajstdnevnik.

Med najlepše slovenske verske knjige pa spada Sv. pismo, ki je izšlo leta 1958 v štirih knjigah s skupno 3.132 stranmi v 30.000 izvodih. Celo papež je pohvalil skrbno in kvalitetno izdajo, ki bi bila v čast kateremukoli narodu.

Lani pa je izšel Rimski misal — Popolna mašna knjiga v slovenskem jeziku, izpopolnjena z najnovejšimi spremembami, ki so v veljavi od 7. marca lanskega leta. Knjiga je tiskana na biblijskem papirju.

Solarji so dobili štiri knjige »Krščanskega nauka«. Ker so prve tri knjige že pošle, so jih znova ponatisnili.

Do leta 1958 je izšlo še več drugih knjig, med njimi Cerkevna pesmarica z notami in besedilom luksuzne izdelave v nakladi 6000 izvodov ter Cerkevna pesmarica. Dalje knjige za novoporočence, ki jih delé ob cerkvenih porokah, Priročnik za duhovne vaje ter »Malo opravilo« — skrajšan brevir v slovenskem jeziku, namenjen predvsem redovnicam. Besedilo sta iz latinščine prevedla sedanji ljubljanski nadškof in pokojni stolni prošt dr. Kimovec.

Vsako leto izide tudi več številčk glasila Ciril-metodijske družbe katoliških duhovnikov »Nova pot« — letno 4—6 knjig. Zadnja knjiga je bila posvečena cerkvenemu koncilu. V njej so zbrani in kritično obdelani vsi najboljši tovrstni sestavki iz svetovnega časopisa.

Verski tisk posreduje Zadruga katoliških duhovnikov.

OTROCI BERITE

RISALA: LIDIJA OSTER

FRANCE BEVK

PUST

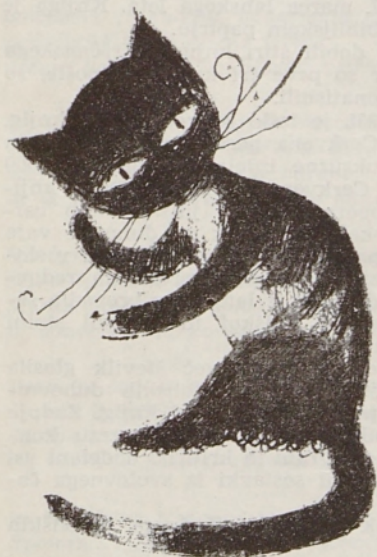
POJMO, ULOVIMO PUSTA,
DA NAM DECE NE POHRUSTA!
JOPIČ RDEČ, ZELENE HLAČE,
V ROKAH RAGLJE, ROPOTAČE,
A NA GLAVI DVA ROGA –
HU, PA KAKŠEN NOS IMA,
BRKE TAKE KOT ŠČETINE!
BOJMO SE GA, KADAR ZINE,
BOJMO SE GA, KADAR STOPI
IN NAS Z DOLGO ŠIBO LOPI!
ČE SE KDO MU ZAKROHOČE,
ALI ČE SE KDO ZAJOČE,
BRŽ GA ČEZ KOLENO ZVIJE,
NIČ NE VPRAŠA, NIČ NE REČE,
ŽIVO URO MU NAVIJE.
KDOR NE UIDE, KDOR NE
UTEČE,
TEGA UJAME IN POHRUSTA.
LE PUSTIMO V MIRU PUSTA!



VERA ALBREHT

UGANKA

KDO PA JE TA, KDO PA JE TA,
KI PREDE BREZ PREDIVA?
IN VSAKO JUTRO BREZ VODÉ
NA PRAGU SE UMIVA?



MUCEK (Vojan Arhar)

Začudeno

Janez Bitenc

Kaj sanja naš muček ko spi? Kdo ve? Veš ti?

Ne vem. Ka — kò naj po — vem, če revež ne vem, kot ti,

1. kaj sanja naš muček ko spi. 2. ka — muček ko spi.



LJUBI OTROCI!

UPAM, DA SE ZDAJ ŽE POZNAMO IN ZATO VAM LAHKO ZAUPAM IMENITNO NOVICO: PRAVKAR SEM SE VRNIL Z ZIMSKIH POČITNIC. BIL SEM NA SMUČARSKEM TEČAJU IN – POMISLITE – SMUČANJE MI GRE MNOGO BOLJE KOT RAČUNSTVO ALI PISANJE!

MOJ PRIJATELJ MARKO PA JE BIL PRI TETI NA BLEDU. TAM SE JE VSE DNI DRŠAL NA ZAMRZNJENEM BLEJSKEM JEZERU.

»TO SO BILE LEPE POČITNICE,« JE REKLA SOŠOLKA METKA, »TODA STAVIM, DA SO BILE MOJE ŠE LEPŠE. BILA SEM PRI BABICI OB MORJU. TAM JE ŽE PRAVA POMLAD. SONCE GREJE OD JUTRA DO VEČERA, V SADOVNJAKIH CVETO MANDLJEVCI IN TRAVA JE VSAK DAN BOLJ ZELENA.«

POTEM SMO SE SPRLI, KDO JE IMEL LEPŠE POČITNICE. METKA OB MORJU, MARKO NA BLEDU ALI JAZ V PLANINAH NA SMUČARSKEM TEČAJU.

MOJA MAMA PA JE REKLA: »VSAKEMU JE BILO PO SVOJE LEPO. IN BODITE VESELI, DA ŽIVITE V TAKI DOMOVINI, KJER LAHKO PO IZBIRI UŽIVATE RADOSTI MRZLE ZIME ALI MILINO ZGODNJE POMLADI.«

LEPO VAS POZDRAVLJA VAŠ MIHEC

PO F. S. FINZGARJU

BOBKOVA ZAPLATA

TO SE JE ZGODILO V STARIH ČASIH. BOBĚK, SLAMICA IN KAMENČEK SO POPOTOVALI PO SVETU.

PROTI VEČERU DOSPO DO POTOČKA. A NI BILO BRVI PREK NJEGA. KAKO TEDAJ PRITI ČEZ? SLAMICA, KI JE BILA MODRA, SI JO KMALU IZMISLI.

»ŽE VEM, TAKOLE BOMO NAREDILI, PA BO PRAV. JAZ LEŽEM NA VODO. POTEM GREŠTA VIDVA DRUG ZA DRUGIM PO MENI – KAKOR PO BRVI – PREK POTOČKA. SAMO PAZITA, DA SE KOMU NE ZVRTI V GLAVI! KO BOSTA NA DRUGI STRANI, PA MENE IZVLECITA NA SUHO!«

REČENO, STORJENO.

SLAMICA LEŽE NA VODO. BOBĚK POGUMNO STOPI NA NEMIRNO BRV. SREČNO JE PRIŠEL NA SUHO.

ZA NJIM POSKUSI KAMENČEK. BOBĚK MU JE DAJAL POGUMA.

KAMENČEK SE TRESE IN OMAHUJE ZDAJ NA LEVO, ZDAJ NA DESNO. NAZADNJE OMAHNE V VODO IN UTONE. BOBĚK SE MU NA VSE PRETEGE SMEJE IN CELO POZABI IZVLEČI SLAMICO, KI JO ODNESE VAL.

KAR NAENKRAT ZABOLI BOBKA ČEZ PAS. UMOBKNE, SE POKLONJI IN VIDI, DA JE OD SMEHA POČIL. K SREČI PRIDE ČEV-LJAR SMOLA MIMO IN ZAŠIJE BOBKU TREBUH S ČRNO KRPO.

ZATO BOBĚK ŠE DANES NOSI ČRNO ZAPLATO.





BENEŠKA SLOVENIJA

■ Dan izseljencev v Čedadu

V začetku januarja je slovensko prosvetno društvo »Ivan Trinko« v Čedadu — edino društvo te vrste, ki deluje med beneškimi Slovenci — priredilo dan izseljencev. To je bila že tretja tovrstna prireditev in je kakor obe prejšnji, zelo lepo uspela.

Udeležencev, ki so prišli iz raznih vasi v Beneški Sloveniji, je bilo toliko, da je bila društvena dvorana pretesna, kar dokazuje, kako pomembna je bila pobuda društva »Ivan Trinko«, ki je organiziralo to srečanje izseljencev.

Mala, siromašna Beneška Slovenija ima na tisoče svojih prebivalcev v tujini. V belgijskih rudnikih ter nemških, francoskih in švicarskih tovarnah si služijo s težkim delom kruh zase in za družino. Toliko beneških Slovencev je v povojnih letih odšlo na tuje, da so nekatere vasi kar izumrle. Mnogi prihajajo v zimskih mesecih k svojim domov in za vse te je bilo srečanje, ki ga je pripravilo njihovo društvo »Ivan Trinko«, dobrodošlo, zlasti še, ker so se ga letos udeležili tudi nekateri napredni predstavniki italijanske narodnosti iz Čedada in okolice. Med temi sta bila tudi dva poslanca, ki sta na srečanju tudi govorila. Poslanec Lizzero je med drugim omenil, da poteka letos sto let, odkar so po plebiscitu beneški Slovenci prišli pod Italijo. Opozoril je na gospodarsko zaostalost Beneške Slovenije, zaradi katere so prebivalci prisiljeni, da si iščejo zaslužek v tujini. Poslanec Loris Fortuna je dejal, da je bilo doslej malo storjenega, da bi se izboljšal gmotni položaj beneških Slovencev. Tudi glede njihovih narodnostnih pravic je treba doseči uresničitev ustavnih določil, da bodo prebivalci Beneške Slovenije lahko svobodno uporabljali svoj jezik in se kulturno in vsestransko razvijali.

Zbrane izseljence je pozdravil tudi predstavnik Slovenske kulturno gospodarske zveze iz Trsta Izidor Predan. Z recitacijami slovenskih pesmi in nastopom ansambla »Beneški fantje« se je prireditev zaključila.

ARGENTINA

■ Društveni jubilej in druge novice

Dne 18. decembra lani smo v Buenos Airesu praznovali 27-letnico otvoritve lastnega društvenega doma našega društva Ljudski oder. Prireditev je bila zelo lepo obiskana, navzoč je bil tudi jugoslovanski veleposlanik Pavle Bojc s soprogo. V bogatem programu so nastopili: Mari Grilanc z recitacijo Gregorčičeve pesmi, plesna skupina Ljudskega odra, Ukrajinci z njihovimi narodnimi plesi, nato pa je dramska družina Ljudskega odra zaigrala enodejanko »Una limosna por Dios«. Po igri je društveni pevski zbor zapel dve pesmi v kastiljanskem jeziku. Posebej je vsem ugajal nastop zbora »Buenos Aires«, ki ga spretno vodi maestro Rodolfo Kubik, nekdanji učitelj našega pevskega zbora.

Predno se je pričel ples, je podtajnik M. Turel opisal pomen naše društvene obletnice in vse težave, ki smo jih imeli pri gradnji lastnega društvenega doma.

Lani v novembru je članstvo društva »Bratstvo« glasovalo za pristop k našemu društvu, kjer smo nato o njihovem predlogu razpravljali. Sestavljen je bil poseben odbor iz članov obeh društev, ki bo uredil vse potrebno za združitev obeh društev.

Predsednik Hektor Jekše
Tajnik Robert Mislej

■ Slovesen zaključek slovenskih tečajev

Lani v decembru so bili v Gospodarskem podpornem društvu v Buenos Airesu z majhno slovesnostjo zaključeni slovenski šolski tečaji, ki jih je vodila učiteljica Mari Planinšek. Tečaj je bil vsako soboto eno uro v Gospodarskem podpornem društvu in eno uro pri društvu Zarja. Tečajja je obiskovalo okrog 40 otrok iz obeh društev in so ga vsi uspešno zaključili. Ob zaključni slovesnosti so uprizorili

V družini Kurnig v Holandiji so novembra preteklega leta proslavljali 45-letnico poroke. Ob tej priložnosti so jih obiskali sorodniki in prijatelji, da so počastili visoka jubilaranta in z njima pokramljali. Čeprav malo pozno, se čestitkam pridružuje tudi naše uredništvo.



V prejšnji številki naše revije smo poročali o veličastni proslavi dneva republike v Buenos Airesu, danes pa prinašamo dve fotografiji s te proslave. Na gornji sliki vidimo slovenski otroški pevski zbor društva »Simbron«, ki je nastopil na tej proslavi, na spodnji pa vidimo, da so naši rojaki ob tej priložnosti v resnici do kraja napolnili dvorano. Vsa čast jim.





igrico »Mačka, miš in miška«, otroški zborček Gospodarskega podpornega društva pod vodstvom Branka Lična in Hektorja Bonana pa je zapel nekaj znanih pesmic. Za njimi je nastopil še pevski zborček Zarje pod vodstvom Jožeta Samca, nato pa sta oba zborčka skupno zapela. Sledile so recitacije ter prizor z živo sliko, ki je najbolj navdušil. Ob zaključku so nastopili mladi igralci na piščali pod vodstvom Mari Planinšek, ki so lepo zaigrali nekaj slovenskih narodnih pesmi. Prireditvev je bila zelo prijetna, le škoda da je bil obisk tako pičel. Navzoči so bili večinoma le starši nastopajočih otrok. Vsi želimo, da bi se tečaj prihodnje leto nadaljeval.

M. G.

AVSTRALIJA

■ Preselil in oženil

Po dolgem molčanju se spet oglašam, da boste vedeli, da še živim. Rodno grudo redno prejemam in sem zanj tudi nekaj novih naročnikov. Kakor vidite iz naslova, sem se preselil v notranjost dežele, okoli 1000 km od obale. Tu je velik rudnik bakra, svinca, cinka, zlata, srebra in dr. Zaslužek je večji, ker so doklade in nadure. Delam pa še vedno v isti stroki, popravljam stroje in železne konstrukcije.

Lani aprila sem se oženil z dekletom iz Švice, ki sem jo spoznal na poti iz domovine nazaj v Avstralijo. Čez nekaj mesecev je prišla za menoj in sva se poročila. Prilagam vam najino sliko, da mojo ženko spoznate. Druga dva posnetka sem posnel med potovanjem. En posnetek je iz notranjosti dežele, kjer je drevje le ob vodi, sicer so pa nepregledne ravnine. Ta teden (v decembru) so hude nevihte končno prekinile največjo sušo, kar jih ljudje pomnijo. Poginilo je na milijone glav živine, veliko obnemoglih živali pa se je zdaj zadušilo v blatu, ker so bile prešibke, da bi se izvlekle. Tako je tu pri nas v Avstraliji.

Stanko Leben, Mount Isa

Prav toplo vam čestitamo k veselemu družinskemu dogodku in vama s soprogo želimo vso srečo! Upamo, da bomo vašo ljubko ženko kmalu tudi osebno spoznali, ko jo pripeljete s seboj, da bo videla in spoznala lepote naše slovenske Švice — vašo rodno deželo.

Uredništvo

Rojak Stanko Leben s soprogo. Desna slika: avstralska pokrajina.



ZDA

■ Slovenska šola

Šola za pouk slovenščine, ki deluje v Slovenskem delavskem domu na Waterloo cesti, lepo napreduje. Imajo dva razreda, eden je namenjen odraslim, drugi pa otrokom. Obiskuje jo okrog 40 učencev. Otroke poučuje Mary Delchin. Pouk imajo ob sobotah ob 2. uri popol-

dne. Odrasle pa uči gospa Skanca ob torkih zvečer. Če bo za šolo toliko zanimanja kakor doslej in bo tako lepo napredovala, nameravajo odpreti še nadaljevalni tečaj. S šolo sodeluje tudi Slovenska izseljenska matica, ki ji je posredovala tudi nekaj učnih knjig.

■ Mladina krožka št. 2 SNPJ se je postavila

Z veseljem in ponosom smo prebrali v Prosveti obširni članek rojaka Louisa Kaferle, v katerem piše o lepo uspelem koncertnem nastopu mladinskega krožka št. 2 SNPJ v Clevelandu, ki je bil lani 14. novembra v Slovenskem delavskem domu. V programu je sodelovalo 52 mladih članov, ki so nastopili v več skupinah (mlajši skupaj in starejši skupaj). Vsi so bili oblečeni v slovenske narodne noše, kar je dalo prireditvi še lepši in res čisto naš domači zunanji videz. Nekaj pesmi so mladi pevci posebej posvetili spominu svojega lani umrlega večletnega dirigenta pokojnega Antona Šublja. Vsi nastopajoči so bili deležni zasluženega priznanja, požrtvovalna dirigentka Cecilia Valenčič, njeni pomočnici Agnes Turkovich in Anni Vadnal ter pianistka Josephina Trček pa so prejele šopke.

■ Disertacija o Ivanu Cankarju

Na Katoliški univerzi v Washingtonu D. C. je diplomirala iz dramatike Irena Planinšek iz znane slovenske družine v Jolietu, Illinois. Napisala je disertacijo o največjem slovenskem pisatelju Ivanu Cankarju s posebnim poudarkom na študiji njegove drame »Kralj na Betajnovi«, ki jo je tudi prevedla. Mlada Irena poučuje dramatiko in govor v Arlingtonu, v državi Washington. Veselje do dramatike je dobila že v osnovni šoli, kjer je nastopala na raznih prireditvah in v društvih Slovenske ženske zveze, kjer je njena mati odbornica že vrsto let.

KANADA

■ Novoletni pozdrav

Iz srca vas pozdravljamo ob novem letu in obenem vse rojake širom Slovenije. Čeprav se ne moremo pohvaliti, da smo storili vse, kar je bilo mogoče za čim tesnejše sodelovanje, izražamo željo, da to storimo v bodoče.

Področje dela in medsebojne izmenjave je zelo široko. Že zdaj moramo misliti na to, da bi bili naši izseljenski časopisi naše skupno delo, da si čim bolj prizadevamo, da ti listi pridejo v sleherni dom našega izseljenca rodoljuba, da koledarji izseljenskih matic postanejo pomenki izseljencev z domovino in domovine z izseljenci, — da se najde čim boljši način za preliv naše ljudske folklore, tradicij in običajev v življenje naših ljudi v njihovih drugih domovinah. Potrebe po domačih filmih, naj bodo naš skupni dogovor. Združenje bo temu vprašanju v bodoče posvetilo še več pozornosti.

Naše združenje pripravlja letos drugo skupino za obisk Jugoslavije. Prva je obiskala domačo deželo lani. Upamo, da bo v okviru realnih možnosti storjeno vse, da bodo dogovori o bodočem sodelovanju čim bolj konkretni ter bodo doprinesli k utrditvi odnosov izseljenskih matic z izseljenci v Kanadi, zlasti pa z našim združenjem. Prijavljanje za skupni izlet v rojstno domovino se je že začelo.

29. november smo svečano proslavili. Nihče ni mogel preprečiti nad 700 rodoljubom, da manifestirajo za prijateljstvo med Kanado in Jugoslavijo, za slogo med izseljenci. Naša svečana akademija, zlasti kulturni program, na katerem so nastopili znani pevci kanadske televizije Joso in Malka, je hotela onemogočiti peščica bednih izdajalcev svojih narodov, ki se je po stari navadi hotela »izkazati« s terorističnimi izpadi. Nič niso uspeli kljub temu, pa je to opomin nam vsem, da bomo še bolj oprezní kot doslej in še tesneje povezani v slogi med seboj. Izrazi solidarnosti in simpatij so bili poslani jugoslovanskemu generalnemu konzulatu v Torontu, kjer je bil ob jugoslovanskem prazniku prirejen sprejem za naše izseljence, ki je bil eden najboljših obiskanih.



Naše Združenje je priredilo tudi svojo tradicionalno novoletno prireditev, ki naj bi dala še večji poudarek sodelovanju med izseljen-skimi maticami in izseljenci.

Veseli smo, da vam ta pozdrav pošiljamo s skupnega zasedanja »Bratstva in jedinstva«, ki je na ta način pripravil pričakovanje Novega leta.

Pozdrav velja vam in tudi vsem podružnicam Slovenske izseljen-ske matice na vašem področju, ki so pripomogle, da je glas o našem gostoljubju in razumevanju prodril preko oceana.

Z zasedanja članstva združenja »Bratstva in jedinstva«, ki je bilo v Torontu 12. decembra 1965, vas pozdravljamo in kličemo: **SREČNO NOVO LETO!**

Sekretar: Branko Mihič

Predsednik: Boško Milutinović

ter člani izvršnega in glavnega odbora Kanadsko-jugoslovskega kulturnega združenja »Bratstvo in jedinstvo«

BELGIJA

■ O delu društva sv. Barbare in drugo

Delo našega društva sv. Barbare v Eisdenu je preteklo leto po-teklo v slogi, tako med odborom kakor med člani. Pridobili smo 21 novih članov, trije pa so nam umrli. Simončič Franc, Alojz Rak in Franc Mastnak so se od nas za vselej poslovili. Zdaj ima naše društvo 131 članov, med temi je 41 upokojencev, ki so vsi bivši rudarji.

Posebej veseli dogodki za nas so bili, ko nas je lani v marcu obiskal Koroški akademski oktet. Njihov res umetniški koncert je bil zelo dobro obiskan, čeprav je bil na delovni dan.

V maju smo se v veliki skupini udeležili slovenske prireditve v Scharleroiu. Isti mesec so nas obiskali Veseli planšarji iz Ljubljane. Priredili so koncert narodnih pesmi in glasbe ter modernih popevk. Ni manjkalo tudi pravega slovenskega humorja. Prireditve so se ude-ležili tudi naši diplomatski predstavniki iz Bruslja z veleposlanikom dr. Pavličem in njegovo soprogo.

Tudi skupinski izlet v Luksemburg je bil za vse prav prijetno doživetje. V septembru smo pa spet imeli obisk iz domovine. Obiskali so nas Veseli Šentvidčani in nas razveselili z našimi narodnimi viža-mi, s humorjem pa je večer zabelil Tone Fornezzi iz Ljubljane.

Šentvidčane kakor tudi Planšarje smo spremili v Serraing-Liege. V Serraingu smo bili veselo presenečeni nad napredkom, ki smo ga videli. Napredovali so res v vseh ozirih, saj imajo tam celo učitelja iz domovine. To je vsestranski delavec, igra, uči tamburaše in har-monikarje ter plesalce narodnih plesov.

Prav lepo je bilo gledati skupino majhnih otrok, ki so peli in plesali, kakor da bi bili na vrvcici. Najlepša hvala učitelju in odboru društva v Serraingu.

Dne 12. decembra smo imeli mladinski dan. Ob lepi udeležbi so naši mladi igralci podali igro Teta iz Amerike. Sledilo je več recitacij. Igro in pesmi je napisala in otroke naučila rojakinja Trkajeva, nato pa je Miklavž obdaril 70 pridnih otrok in večje število odraslih pored-nežev.

Lani nas je obiskala predsednica Slovenske izseljenske matice Zima Vrščajeva, ki se je zelo zanimala za naše življenje v tujini in za naše potrebe. Prinesla nam je tudi več knjig in plošč. Iskrena hvala! Zeleli pa bi, da bi drugič delj časa ostala med nami. Vsaj ne-kaj dni. Od ljubljanske kukavice nas je obiskal Ernest Petrin, ured-nik izseljenske radijske oddaje. Prinesel nam je pozdrave iz domo-vine in odnesel od nas pozdrave v domovino. Zelo se je zanimal za naše društveno življenje in se je udeležil tudi odborove seje. Obljubil nam je v maju l. 1966 ponovni obisk, pričakujemo, da bo obljubo izpolnil. Vsem, ki so nas iz domovine obiskali, prisrčna hvala, kakor tudi vsem tistim, ki so doma mislili na nas.

Ob koncu naj še dodam, da se naša mladina tukaj zelo rada uči iger in kot kaže bomo v nekaj letih imeli pri nas izvrstno igralško skupino. Prvo igro v letošnjem letu bomo imeli 17. marca v dvorani Concordia.

1, 2, 3

Fotografije s proslave 30-letnice Prvega slovenskega prekmurskega društva v Montevideu, Urugvaj. Ambasador Božović se pozdravlja s Francem Vargo (1). Članice društva: Margarita Bergles, Anita Tudjan in Marija Berden so pridno pomagale pri proslavi (2). Pogled v dvorano med proslavo. V ospredju so gostje iz Buenos Airesa.

Omenil sem že, da smo lani izgubili tri društvene člane. Franc Simončič je podlegel dolgotrajni bolezni star 76 let, Alojz Rak, sta-rejši, je izgubil življenje pri prometni nesreči. Dne 18. decembra pa se je z žalnim trakom ovita zastava nagnila v zadnji pozdrav nad grobom Franca Mastnaka, ki je v 64. letu podlegel rudarski bolezni. Pokojni je bil nad trideset let zvesti član in odbornik društva sv. Barbare. Še par ur pred smrtjo se je zanimal za društveno delo in se opravičeval, ker se ni mogel udeležiti miklavževanja.

Zapustil je ženo in tri odrasle otroke. Naj mu bo lahka tuja zemlja, njegovim dragim pa izrekamo iskreno sožalje.

Odbor društva sv. Barbara,
Eisden
J. Smrke

■ Nov sodelavec

Rad bi vas vprašal, če bi v Rodni grudi objavljali novice o delu in problemih tukajšnjih društev in to tudi v obliki obširnejših član-kov, poleg kratkih novic in vesti. Že pred leti je bilo v Rodni grudi objavljeno, da se naprošajo društva slovenskih izseljencev po svetu, da zberejo in opišejo podatke o zgodovini svojih društev ter to poš-ljejo Slovenski izseljenski matici. Ker doslej še ni bilo slišati, da bi se temu odzvalo kako društvo iz Belgije in če slučajno Slovenska izseljenska matica iz Belgije takšnega gradiva še nima, sem se na-menil, da bi skušal zbrati takšno gradivo od tukajšnjih društev, vsaj bližnjih, ki še obstajajo.

Pankracij Spital, Zwartberg

Spoštovani rojak!

Z velikim veseljem bomo objavljali v Rodni grudi prispevke, ki govore o življenju slovenskih izseljencev v Belgiji. To opravljamo v naši reviji že sedaj, kolikor prejemamo take prispevke. Kakor vi-dite, prav v tej številki objavljamo takšen daljši dopis iz Eisdena. Če pa mislite na prispevke iz zgodovine izseljenskih društev in samega izseljenstva v Belgiji, za kar smo močno zainteresirani, pa jih bomo z velikim veseljem objavljali v Slovenskem izseljenskem koledarju.





PREJEL SEM VAŠO LEPO REVILJO

Prejel sem vašo lepo revijo in vas prosim, da mi jo začnete redno pošiljati, prilagam pa še naslov rojakinje Veber, kateri pošljite revijo na ogled. S tem želim sporočiti vsem našim rojakom po svetu, da RODNA GRUDA res prinaša vse, kar mi v tujini želimo. Z lepimi pozdravi družina

Dragota Čurič iz Nemčije

MNOGO NOVIH NAROČNIKOV

Sporočam vam, da sem prejel devetnajst koledarjev in jih tudi vse razprodal. Pošiljam vam ček za plačilo koledarjev, kar je preveč pa naj bo za tiskovni sklad. Želim srečno leto 1966, predvsem pa mnogo novih naročnikov vaših lepih publikacij. S prijateljskimi pozdravi vaš zastopnik

Ludvik Dermaša iz Kanade

RODNA GRUDA MI PRIDE ZELO PRAV

Pošiljam vam naročnino za RODNO GRUDO, ki jo zelo rada prebiram. Zdaj, ko me tare bolezen, mi RODNA GRUDA pride zelo prav, saj se z novicami iz nepozabnih domačih krajev razvedrim in pozabim na težave. Lepo vas vse pozdravljam.

Ann Florjančič iz ZDA

SPOŠTOVANI PRIJATELJI

Pošiljam vam ček za SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1966 in prosim, da ga pošljete na navedeni naslov. Ne zamerite, ker vam pišem na hrvaškem jeziku, slovensko namreč ne znam dobro, sem pa vaš dober prijatelj in sosed.

Simon Gabrek iz ZDA

SLOVENSKE VRSTICE — MOJE VESELJE

Pošiljam vam naročnino za Rodno grudo in Slovenski izseljenski in koledar. Vedite, da sem vedno srečen, ko prejmem Rodno grudo, saj so slovenske vrstice moje veliko veselje. Zanimajo me tudi novice iz rojstne domovine, zato bom vedno ostal vaš zvesti naročnik.

Viktor Morič iz Nemčije

VES KOLEDAR SEM ŽE PREBRALA

Zahvaljujem se vam za zadnje pismo in Slovenski izseljenski koledar, ki sem ga z veseljem prejela. Branje je zelo zanimivo. Pošiljam vam naročnino in vas iskreno pozdravljam.

Katica Lebar iz Francije

DO ZADNJE BESEDE SEM PREBRAL KOLEDAR

Z velikim veseljem sem prejel vaš koledar. Veliko lepega in zanimivega je v njem in zato sem ga že do zadnje besede prebral. Vesel sem in ponosen na našo domovino, ki tako lepo napreduje. Odločil sem se, da pridem na obisk. Pošiljam vam naročnino za revijo in koledar, kar je več, je pa za tiskovni sklad. Mnogo uspehov pri vašem delu in prisrčne pozdrave. Vaš

Jožef Černuta iz Nemčije

VSAKO ŠTEVILKO TEŽKO ČAKAM

Poslala sem vam deset dolarjev za naročnino Rodne grude in za Slovenski izseljenski koledar 1966, kar je več, pa naj bo za pomoč tisku. Vsako številko težko čakam.

Izredno ste me razveselili s koledarjem, ki sem ga tako hitro prejela. Ima krasno vsebino, skratka vse v njem mi je všeč, seveda najbolj pa slika mojega rojstnega kraja Groblje. Iz hvaležnosti vam prilagam še en dolar za poštnino.

Vsem sodelavcem pri Slovenski izseljenski matici želim vse dobro v novem letu in vas najlepše pozdravljam. Vaša hvaležna

Helen Pellich iz ZDA

VEDNO SLOVENSKE POZDRAVE

Iz daljne pacifiške obale vam pošiljam naročnino za Rodno grudo in Slovenski izseljenski koledar. Če deset dolarjev ne zadostuje, sporočite. Prejmite mnogo toplih, vedno slovenskih pozdravov iz te daljne zemlje. Vaš novi naročnik

Philip Progar iz ZDA

VAŠ ZVESTI ZASTOPNIK, DOKLER BOM MOGEL

Pošiljam vam naročnino za vse tiste, ki želijo revijo prejemati tudi v 1966. letu. Moram malo potožiti, da je včasih težko, ker me revmatizem silno muči. Vendar bom ostal vaš zvesti zastopnik, dokler bom mogel. Naročil sem dvajset koledarjev, upam, da jih kmalu prejmem in če dobim še kaj naročnikov, vam naknadno sporočim. Želim vam mnogo uspehov v novem letu in vas lepo pozdravljam. Vaš zvesti prijatelj

Milan Bizjak iz Kanade

POŠLJITE MI DESET KOLEDARJEV

Najlepša hvala za vse, kar tako lepo in zanimivo napišete v Rodni grudi. Lepo je, da ste lani pisali tudi o pokojnem mr. Antonu Shublu. Sporočam vam, da zbor Triglav nadaljuje s petjem pod vodstvom mr. Franka Vauterja, ki je dober učitelj, je rojen v Ameriki, a govori lepo slovensko. Naš zbor obstaja osemnajst let, predsednik je še vedno Jacob Jesenko, jaz pa sem poročevalka in zapisničarica. Ker sva upokojena, porabiva svoj prosti čas za kulturo. Vaši publikaciji zelo rada prebirava. Pošljite mi deset koledarjev 1966.

Lepo vas pozdravljata vaša rojaka

Anna in Jacob Jesenko iz ZDA

IZ SRCA SE ZAHVALJUJEM ZA KOLEDAR

Hvaležen sem za vaše pismo, prav iz srca pa se vam zahvaljujem za Slovenski izseljenski koledar, ki sem ga bila nadvse vesela. Škoda je le, da mi peša vid; tako rada bi prišla pogledat rodne kraje, ki jih tako lepo opisujete v Rodni grudi in svoje sorodnike, prijatelje. Želim vam mnogo uspehov pri vašem delu in vas prisrčno pozdravljam.

Cecilija Vipotnik iz Francije

TEŽKO PRIČAKUJEM RODNO GRUDO

Prejela sem koledar in se vam zanj lepo zahvaljujem. V njem sem našla veliko zanimivega. Prav tako vsak mesec težko pričakujem RODNO GRUDO. Upam in želim, da bo tudi v letošnjem letu tako zanimiva, kot doslej. Pošiljam naročnino in naslov rojaka, ki mu pošljite revijo na ogled, ter vas lepo pozdravljam.

Jurmanova iz Svice

PRIJATELJSKE POZDRAVE OD VSEH SLOVENCEV

Poslal sem vam naročnino za RODNO GRUDO 1966. Lepo se vam zahvaljujem za revijo in koledar in želim, da bi tudi v bodoče redno pošiljali vaš tisk. Pošiljam vam nekaj naslovov naših rojakov, ki se bodo na revijo verjetno radi naročili. Prejmite prijateljske pozdrave od vseh Slovencev v tujini posebno pa od

Ladija Krevs iz Nemčije

NOV NAROČNIK

Prišla mi je v roke ena številka RODNE GRUDE in sklenil sem, da tudi jaz postanem naročnik te zaželene revije. Prilagam naročnico, vas pa prosim, da pošljete račun. Lep pozdrav!

Alojz Hržič iz Nemčije

Na mnoga leta!

Trije povratniki iz prvih povojnih let in dolgoletni zvesti prijatelji Slovenske izseljenske matice Alojz Rot in Janez Žnidaršič iz Holandije, oba Dolenjca po rodu, in Kobaridčan France Kurinčič, povratnik iz Argentine, so lani v novembru slavili vsak svoj 65. rojstni dan. Kakor pred petimi leti, so tudi zdaj svoj življenjski jubilej skupaj praznovali. Svoje uradno slavje so imeli letos v začetku januarja, ko so se sešli v znani gostilni »Pri Rogovilcu« na Črnučah ter ob pomenkih in spominih trčili na zdravje in prijateljstvo. Vsi trije so še prav krepki fantje in srčno želimo, da bi še mnogo svojih življenjskih jubilejev tako veselo skupaj slavili.

Slovenska izseljenska matica

Marica ostane naša

Zadnje dni vsa naša ulica radovedno opreza skozi okna. Vsi bi radi videli sosedovo Marico; po dveh letih življenja v tujini je prišla domov na obisk. Ko je odhajala, je bila skoraj še na pol otrok. Zdaj pa se je vrnila kot nevesta in svojega ženina je pripeljala s seboj.

Vsa naša ulica je glasno razpravljala o tem:

»Ali je ni škoda! Tako brhko dekle, pa bo vzela tujca! Za zmerom jo bomo izgubili!«

Marica pa se ne meni za naše besede, ne za naše radovedne poglede. Veselo hodi mimo nas, vsakogar prijazno pozdravi in je srečna, da je spet doma. Ulica, po kateri hodi, znanci, ki jih srečuje, vse ji zbuja spomine na srečne otroške dni.

Svojemu ženinu razkazuje te svoje spomine, skupaj hodita po naši ulici in nas pozdravljata, ona z mehkim in on z malce trdim »dober dan!«

»Lepo je pri vas,« pravi on, »vesel sem, da sem spoznal vaše kraje in vaše ljudi.«

»Lepo je pri nas,« pravi ona. »Zmerom bova prihajala sem na obisk.«

»Zmerom?« sprašujemo mi.

»Zmerom!« potrdita oba.

»Potem je prav,« se razveselimo.

Potem je ne bomo izgubili! Marica ostane naša in tudi njen ženin je postal naš.

Ali bom srečna?

Stara sem 20 let in sem se zaljubila v fanta, s katerim hodim že dobro leto. Zelo me moti najina starostna razlika, ker je on dvanajst let starejši od mene in pa to, ker ni Slovenec. Razumeva pa se zelo dobro in ne moreva biti drug brez drugega.

Moji starši so zelo branili, a so popustili. Vendar me skrbi, da zakon z njim ne bi bil srečen. Zato vas prosim, svetujte mi, kako naj se odločim.

Draga naročnica! Tega, ali naj se kdo z nekom poroči ali ne, ne more nihče nikomur svetovati, še najmanj pa ne mi na tako daljavo, ko ne poznamo ne vas ne vašega fanta in vemo le to, da še sami omahujete ter da vas motijo fantova leta in njegova narodnost. Verjetno je to omahovanje resno znamenje, da si še niste na jasnem glede vaših čustev, kar tudi ni čudno, saj poznate fanta komaj dobro leto in ste stari komaj dvajset let. V teh letih je človek čustveno že toliko razvit, da se začne brž ukvarjati z mislijo na skupno življenje s prvo osebo, ki se mu ljubeznivo približa in mu začne dvoriti. Na drugi strani pa tak mlad človek še nima dovolj življenjskih izkušenj, da bi mogel ločiti med svojimi željami in stvarnimi dejstvi, ki so odločilne važnosti za ubran in srečen zakon. V splošnem velja, da čim mlajši je človek, tem bolj podlega vplivu svojih želja in tem manj je pripravljen poslušati glas svojega razuma. Narodnostne in starostne razlike v načelu še ne onemogočajo ubranega zakona. Vendar lahko take ali drugačne razlike pripeljejo do resnih

motenj v skupnem življenju dveh ljudi in je zato za premagovanje teh potrebna večja medsebojna privlačnost, večja medsebojna povezanost, zlasti pa večja obojestranska duševna zrelost, strpnost in uvidevnost. Predvsem ne sme nobeden izmed obeh bodočih zakoncev pred takimi razlikami zapirati oči, oba morata z njimi računati, se o njih že pred zakonom pogovoriti in si prizadevati, da nobeden izmed njiju ne bo trmasto vztrajal pri svojem, ampak bo skušal drugega razumeti in upoštevati, da je v nekaterih pogledih drugačen, kakor je sam. Šele s takim sporazumevanjem se bosta v zakonu lahko prilagodila drug drugemu in si postala notranje podobna, kar si v začetku nikakor nista bila.

Ker torej prosite za nasvet, vam svetujemo, da poslušate le svoje srce in razum. Šele tedaj, če bosta srce in razum rekla »da«, šele to bo znamenje, da je vaša odločitev dozorela in tedaj boste sami vedeli, kaj vam je storiti.

Lepo pozdravljeni!

JANA

Spanje in lepota

Tudi o spanju je treba nekaj vedeti, saj je naše vsakdanje »opravilo«. V spanju si telo odpočije, napete mišice popuste, živčevje se pomiri. Čez noč si telo nabere novih sil za naloge, ki nas čakajo drugi dan. V zadnji dobi znanstveniki celo trdijo, da se kožne celice obnavljajo samo v spanju, zato je lahko rečemo, da spanje koristi tudi lepoti. Saj ste najbrž že sami opazili, da je obraz svež in mladosten in koža gladka le takrat, če smo naspani. Slabo in prekratko spanje pa se nam pozna na obrazu, oči izgube sijaj, pogloblje se gube, koža pa postane uvela in sivkasta.

Koliko ur dnevno pa naj spimo, da bo koristilo zdravju in lepoti? Zdravniki najbolj priporočajo osemurno spanje. Predolgo spanje ustvarja lenuho, prekratek nočni počitek pa povzroči, da troši telo preveč svoje življenjske sile. Ljudje, ki premalo spe, so navadno veliki jedci, vedno so lačni in pojedjo več, kot v resnici potrebujejo, zato se rede. Tudi za vitko linijo priporočajo dosti spanja in malo hrane, ki pa naj bo raznolična.

In koliko naj spi otrok? Novorojenček spi skoraj dan in noč, navadno je v 24 urah buden le uro ali dve. Čim večji je otrok, tem manj spanja potrebuje, vendar naj spi otrok do treh let vsaj deset ur, do deset let starosti pa po 9 ur dnevno.

Kako si pomagamo, če nas muči nespečnost? Mnogim pomaga, če se pred spanjem umijejo do pasu z mlačno vodo, v katero naj vlijejo malo kisa. Tudi mlačna nožna kopel v slani vodi (morska sol) nas pomiri in uspava. Seveda moramo takoj po umivanju v posteljo. Uspešna je tudi telovadba v postelji. Telovadimo takole: najprej se močno pretegnemo, kot se preteguje muca, postopoma napnemo vse mišice od vratu pa do nog. Potem jih počasi pustimo, da ohlape. To nekajkrat ponovimo, vmes pa globoko vdihnemo in izdihnemo. Če pravilno telovadimo, bomo kmalu zaspali.

V tolažbo tistim, ki ne tako ne drugače ne morejo zaspati, naj povemo, da zaležeta dve uri mirnega ležanja v temni sobi za eno uro spanja. Pri tem pa moramo odpoditi vse neprijetne misli.



MARIČKA ZNIDARŠIČ

Žalost

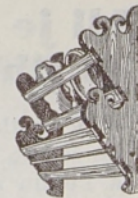
Tebi sem se vdajala v urah samote,
ki jih je bilo v mojih jalovih letih toliko.
Sredi tebe sem spočeta,
v tebi sem bila rojena,
s teboj sem rastla,
dorastla in dozorela.

Ves svet je odet s tvojim plaščem,
zakaj bi še jaz ne našla mesta pod njim.
Bili so trenutki,
ko me je vse zapustilo,
še trpljenje se je naveličalo
brazdati po meni.
Ti pa si ostala...
V tegobnih novembrskih nočeh,
ko sem zaman klicala dobrotni
spanec na izžete oči,
si ležala pri meni,
in v brezkončnih dnevih čakanja
si mi sledila na vsakem koraku.
In jaz sem se vdajala, vdajala...

O, žalost, kaj bi brez tebe.



ZA GOSPODINJE



Pri nas pravimo: Predpust je masten okrog ust in brez pustnih krofov ni pustne nedelje in ne pustnega torka. Zato smo vam to pot pripravili recepte za hitro narejene glavne jedi, da bo ostalo več časa za pripravo dobrih krofov.

Telečja obara: 1/4 kg teletine, 3 žlice olja, 2 žlici moke, čebula, majaron, 1 strok česna, korenček, peteršiljeva koreninica in zelenje, košček zelene in pora, zeljni list ali malo cvetače, košček kolerabe, limonina lupinica, 3 krompirji, 1 žlička paradižnikove mezge, sol, kis.

Teletino zrežemo na koščke. Čebulo in česen sesekljamo, ostalo zelenjavo zrežemo na koščke ali rezance. Na vroče olje damo najprej čebulo in česen, ko zakipi, dodamo meso in ga rumeno zapečemo, zatem dodamo vso zelenjavo in jo prepražimo. Nato jo pomokamo in zalijemo z mrzlo vodo. Ko vre nekaj minut, dodamo na kose zrezan krompir, limonino lupinico in majaron. Ko je krompir že mehak, primešamo še paradižnikovo mezgo in nazadnje osolimo in okisamo.

K telečji obari serviramo ajdove žgance, široke rezance, drobne žličnike in podobno.

Svinjski svaljki. Iz puste svinjine narežemo tanke zrezke in jih potolčemo. Vsak zrezek namažemo z nadevom, ga zvijemo in povežemo. Spečemo na olju. Prilijemo malo vode. Ko je meso mehko, dodamo podmet iz žlice moke in vode, sesekljan kapre, sol in poper.

Nadev: Vmešamo zmleto svinjino (15 dkg) s seseklanim zelenim peteršiljem, malo materine dušice in čebule, v vodi namočeno in ožeto zemljo in 1 jajce. Solimo in dobro premešamo.

Kmečka omleta: 3 jajca, 3 žlice mleka, 3 dkg prekajene slanine, 2 žlici olja, 1 čebula, zelen peteršilj ali drobnjak.

Na olju prepražimo sesekljano čebulo, ji dodamo na kocke zrezano slanino in z mlekom vred stepena, osoljena jajca. Posujemo s seseklanim peteršiljem ali drobnjakom in počakamo, da jajca zakrknijo. Ponudimo na pogretem krožniku. Zraven damo solato. Jed je hitro pripravljena in izdatna.

Pustni krofi: 1 kg moke, 4 dkg kvasa, 3 jajca, 10 dkg surovega masla, 6 žlic kisle smetane, 5 dkg sladkorja, sol, potrebno mleko. Marmeladna marmelada, olje za cvrenje, sladkor za potresanje.

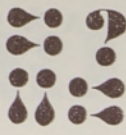
Moko presejemo. Postavimo kvas. V mlačno mleko zamešamo jajca, surovo maslo, smetano, sladkor in sol. Vse to in vzhajani kvas zlijemo v pogreto moko in stepemo testo. Vzhajano testo zvrnemo na pomokano desko ali prt. Razvaljamo ga za pol prsta debelo. Z obodcem za krofe izrežemo kroge. Na polovico krogov damo v sredino žličko marmelade. Z drugo polovico krofov prve pokrijemo. Pri tem obračamo testo tako, da je zgornji del testa obrnjen proti nadevu. S prsti oba kroga ob robu stisnemo in ponovno obrežemo z manjšim obodom. Krofe zložimo na pomokan prt, pokrite pustimo, da vzhajajo. V kozico damo za tri prste olja in ga razgrejemo. V segreto olje spustimo krof tako, da pride vrhnja, bolj vzhajana stran najprej v olje. Ko je lepo zarumenel, ga obrnemo in ocvremo še po drugi strani. Ocvrte krofe polagamo na cedilo in jih še vroče potresemo s sladkorjem.

Če pa ne boste utegnili pripraviti krofov, posladkajte svojo družino s pustnim šarkljem, s katerim boste imeli manj dela.

Pustni šarkelj: 3 dkg kvasa, 18 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja, limonina lupinica, sol, 3 rumenjaki, 1 jajce, vanilin, 1 žlica ruma, 50 dkg moke, po potrebi mleka, 5 dkg rozin.

Postavimo kvas. Surovo maslo in kvas penasto vmešamo, dodamo sesekljano limonino lupinico, sol, rumenjake, jajce, vanilin in rum. Iz teh sestavin vzhajane testa, moke in mlačnega mleka naredimo mehko testo. Dobro ga stepemo, vmes dodajamo rozine. Testo denemo v namazan in pomokan model, sega naj do polovice. Ko testo dovolj vzhaja, ga spečemo.

VPRAŠANJA ODGOVORI



Ali je bolje uvoziti predmete, ali jih kupiti v Jugoslaviji?

V kratkem se nameravam vrniti v domovino iz Nemčije, kjer sem že več let zaposlen. Še prej pa bi rad vedel, ali bi bilo bolje, da kupim za nemške marke v Jugoslaviji nekatere predmete, ali da jih pripeljem s seboj iz Nemčije in plačam carino. Zato vas prosim, da mi sporočite, če se dobijo in koliko stanejo pri domačih podjetjih naslednji predmeti:

1. Šivalni stroj znamke »Bagat«, namizni z elektromotorjem,
2. vodovodne cevi iz plastične mase,
3. električni hladilnik,
4. otroški voziček.

Sporočite mi tudi, koliko bi znašala carina na omenjene predmete, če bi jih uvozil iz Nemčije.

M. P., Ludwigsburg, Nemčija

Vse predmete, ki ste jih navedli, lahko kupite v Jugoslaviji. Pri plačilu z nemškimi markami boste dobili do 10 % popusta. Namizni šivalni stroj znamke »Bagat« z elektromotorjem stane 1027 novih dinarjev ali 295 DM, pri čemer je že všteti 10 % popust. Otroški vozički se dobijo po različnih cenah, odvisno od kvalitete, velikosti itd. po 200 do 400 novih dinarjev, hladilniki so od 850 novih din dalje. Tudi cena vodovodnih cevi iz plastične mase zavisi od debeline oziroma teže. En kilogram cevi stane 2650 din.

Carina bi znašala: za otroški voziček 15 % od vrednosti nato pa še 12 % prometnega davka. Prometni davek se računa od vrednosti, kateri je že prišteta carina. Pri električnem hladilniku se računa vrednost od vsakega litra po 1300 din in od tako dobljene cene se računa 20 % carine in na to še 12 % prometnega davka. Od električnega šivalnega stroja bi znašala carina 52.000 dinarjev.

Podobno se računa carina tudi pri plastičnih cevih.

Pravice iz socialnega zavarovanja

Z mojim pok. možem sem se poročila sedem let pred njegovo smrtjo, ko je že prejemal invalidsko rento zaradi silikoze, ki si jo je nakopal v francoskih rudnikih. Vseh sedem let sem mu stregla v njegovi težki bolezni. Ker mi je po njegovi smrti francoski zavarovalni zavod odklonil vdovsko pokojnino, sem se preselila domov v Slovenijo, kjer živim sedaj brez rednih dohodkov. Ali bi lahko uveljavila, in kje, vsaj pravico do kakšne podpore?

L. M., Sevnica

Po francoskih predpisih nimate pravice niti do vdovske rente niti do francoske vdovske rudarske pokojnine, ker ste se poročili z možem, ko je bila pri njem že ugotovljena bolezen silikoza in zaradi česar je že prejemal rento ter ni bil več v delovnem razmerju. Imeli pa bi pravico do socialne podpore, ki bi se vam izplačevala v trimesečnih obrokih, če bi živeli v Franciji.

V Jugoslaviji pa bi lahko pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje SRS, Ljubljana, Kidričeva 5, začeli postopek

za sorazmerni del jugoslovanske pokojnine, če bi imel vaš pok. mož vsaj nekaj let zaposlitve v Jugoslaviji, in to glede na vse njegove zaposlitve v Franciji in domovini.

V slučaju, da ste bili pred vašo poroko s pok. možem zaposleni v Jugoslaviji in posedujete o tem potrebne dokumente, lahko pri vašem komunalnem zavodu za socialno zavarovanje zaprosite za lastno jugoslovansko pokojnino ali vsaj za socialno pomoč.

Kmečko zavarovanje

V Prekmurju imam posestvo, ki ga med tem, ko sem jaz že 10 let v Franciji, upravlja moj brat. Letos pa naj bi poleg običajnega davka za zemljo moral plačati še neko zavarovalnino, tako da bi bila skupna vsota davka precej velika. Brat se je zaradi tega pritožil, češ da sem jaz v inozemstvu zaposlen in da že tu plačujem socialno zavarovanje. Prosim, pojasnite mi, ali je res dolžan plačati poleg davka še zame kmečko zavarovanje.

F. S., Poissy, Francija

Po zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev morajo splošni prispevek za osnovno zdravstveno zavarovanje plačevati vse osebe, ki imajo davku zavezane dohodke od kmetijstva, ne glede na to, da so zavarovani že na drugi podlagi, torej delavci, upokojenci, invalidi in podobno, ki posedujejo zemljo.

V pripravi pa je nov zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, katerega predlog predvideva, da bodo plačevali prispevek za kmečko zavarovanje samo tisti kmetje, ki bodo uživali pravice iz tega zavarovanja.

Tiskovni sklad

Slavko Zupet 1 can \$, Franc Bolčina 50 bfr, Štefka Klokow 3 DM, Ivan Putre 3 DM, Božidar Cesar 2 DM, Paula Jerina 5 DM, Mary Polšak 1 \$, Vinko Uplaznik 1335 din, Ernest Ditmaier 1517 dinarjev, Janez Žnidaršič 500 din, Katarina Bernik 7000 din.

Iskrena hvala!

Uprava sporoča

Naročnikom v ZDA in Kanadi smo obljubili, da jim bomo ob naslovih pripisali datum, ki jim bo povedal, do kdaj imajo poravnano naročnino Rodne gruge. Z zvišanjem naročnine na letno 5,00 dolarjev za vse prekmorske države, za katerega vsi naročniki še ne vedo, pa je prišlo do trenutnih težav pri knjiženju. Zato bomo naročnike v omenjenih državah, kakor tudi druge, obvestili do kdaj imajo poravnano naročnino naknadno, ali z odgovori na njihova pisma, ali s posebnimi obvestili.

Prosimo za razumevanje, tiste pa, ki so z naročnino v zastanku, da nam jo pošljejo čimprej s čekom ali z nakazilom na naš devizni račun pri Narodni banki SFRJ, Centrala za Slovenijo, Ljubljana, številka 502-61806-250-45.

Plačnikom v Jugoslaviji pa sporočamo, da imamo novo številko tekočega računa, in sicer 501-8-51.

Prek Atlantika v partizane

Božo Prpič



Okrog šestih smo sedli v letalo. Oddahnili smo si. Zdaj šele — po skoraj celoletnem potovanju, na katerem smo obšli pol zemeljske oble in prestali nič koliko težav — smo končno zagotovo vedeli, da potujemo v domovino...

Zaprosili smo posadko letala, naj nas opozori, ko bomo nad jugoslovanskim ozemljem. Povedali so nam, da pravkar letimo nad Albanijo in da se bližamo jugoslovanski meji.

Noč je bila lepa, a brez mesečine. Brž ko so nam povedali, da smo nad Jugoslavijo, smo vsi trije drhtečih src pohiteli k okroglim okencem. Jasno smo razločili planine in doline Črne gore. Tu in tam je mežikala samotna lučka.

»Zdravo, zdravo Jugoslavija!« je razburjeno klical Šarić.

»Zdravo, zdravo!« sva ponavljala Šimičić in jaz.

»Glej, Joso, po petnajstih letih spet gledam domačo zemljo,« sem rekel Šariću.

»A jaz po sedemnajstih,« je pristavil Šarić, kot da tudi on razmišlja o tem.

Tekali smo zdaj na levo zdaj na desno stran letala, samo da bi videli čimveč črnogorskih, hercegovskih in bosenskih planin.

Še vedno smo leteli nad hribi. Čeprav je letalo večkrat menjalo smer, nismo nikjer zapazili večje ravnine — znak, da še vedno letimo nad Bosno.

Po daljšem letenju proti zahodu smo zagledali morje — naše Jadransko morje. Posadka nam je povedala, da smo blizu Zadra in naj se pripravimo za odskok.

Šli smo k odprtini. Na tem letalu je bila odprtina za odskok na dnu sprednjega dela. Član posadke nam je popravil padala, ki smo si jih optali, ko smo preleteli Zadar in nam jih pritrtil. Domenili smo se, da bom jaz skočil prvi, Šimičić drugi in Šarić tretji.

Potem se je pred nami prikazal Velebit, moj dragi rodni Velebit s svojimi gorskimi velikani. Srce mi je trepetalo od raz-

burjenja. A moral sem se premagati, kajti bili smo že nad Kravskim poljem. Opazili smo prižgane kresove, s katerimi so nam partizani dajali znamenje. Letalo je krožilo, dokler se ni spustilo do določene višine. Bili smo pripravljeni in čakali smo na povelje. Odprtina je bila nared. Stal sem ob njej in gledal partizanske ognje, kako gore kot v pozdrav. Tedaj sem dobil ukaz:

»Skoči!«

Skočil sem proti zemlji, proti rodni grudi, brezskrben kot otrok, ki skoči v materin objem...

Ko sem se dotaknil tal, sem se vrgel na desno in se takoj dvignil na noge. Začel sem zapirati padalo in se oziral naokrog. Že sem opazil visoko senco, ki je hitela proti meni.

»Kako je, tovariš? Ali je vse v redu?« je že od daleč klical nekdo z veselim, mladeniškim glasom.

»Odlično!« se odgovoril, prepoln sreče.

Senca je tekla proti meni, jaz pa sem se trudil, da bi uredil padalo še preden prispe do mene. Potem sem se vzravnal in razširil roke. Mladenič je pritekkel in me čvrsto objel okrog ramen in jaz njega okrog vratu, tako sva se objemala in poljubljala kot dva rodna brata, ki sta se sešla po dolgih letih.

Z eno roko sem izvlekel iz žepa steklenico žganja, iz drugega žepno svetilko.

Ponudil sem mu žganje: »Izvoli, tovariš!«

»Hvala!« je odvrnil.

Medtem ko je pil, sem ga osvetlil od nog do glave. Bil je visok, postaven in krepak mladenič dvajsetih let, oblečen v črno obleko iz domačega sukna. Čez ramo mu je visela italijanska karabinka. Na nogah je imel opanke in bele volnene nogavice, na glavi pa obledelo rdečo liško kapo z veliko peterokrako zvezdo na čopu.

»Ali ti lahko kaj pomagam?« je prijazno ponudil.

»Vzel boš padalo, ko ga bom zložil,« sem odgovoril.

Takoj pa se je začudil: »A ti, tovariš, lepo govoriš po naše!«



»Zakaj pa ne, saj sem doma iz teh krajev.«

»Kako pa, da si v angleški vojski?«

»Petnajst let sem živel v Kanadi.«

»Tudi jaz imam očeta v Kanadi,« je brž odvrnil mladi partizan. Mogoče ga poznaš,« je veselo pristavil. Potem pa se je spomnil: »Kanada je velika, kako bi vse poznal!«

Kdo ve, morda ga poznam, sem pomislil. Mi Ličani vemo drug za drugega po vsem svetu.

»Kako je ime tvojemu očetu?« sem vprašal.

»Sava Budisavljevič.«

»Ali živi tvoj oče v Windsoru in dela v pivovarni?«

»Da... da... da —« je navdušeno pritrdil mladenič. »Potem ga, tovariš, vendarle poznaš?«

»Poznam. Nekoč sva skupaj delala,« sem povedal.

Med tem je doskočil tudi Šimičić, zato sva skupaj pohitela k njemu in končno vsi trije k Šariću. Okrog Šarića se je že zbrala skupina civilistov in med njimi posamezni partizani...

(Odlomek)

Prvo pismo

Prežihov Voranc

»Danes bomo pisali v Celovec,« je rekla mati nekega dne na vsem lepem.

To je pomenilo, da bo treba pisati bratu, ki je pred nekaj tedni odšel v Celovec v gimnazijo. On nam je že enkrat pisal, mi pa mu še nismo odgovorili.

Pisanje je zadelo seveda mene, ki sem hodil v šolo že nekaj let in sem veljal pri hiši menda za najbolj pismenega. Da bi pisal pismo očē, še misliti ni bilo. On ni nikdar hodil v šolo, vendar se je v mladosti sam naučil nekaj pisati in brati. Bral je zelo počasi, zlogoma, ali branje mu je še kar šlo, toda s pisanjem je bilo veliko težavneje. Pri vsaki črki se je zaustavljaj, sukal pisalo v rokah in razmišljeval, kako se črka napiše, in ko je črko naposled spravljaj na papir, je sopihal, ko da bi dvigaj kdove kako težko breme. Preden je napisal celo besedo, mu je raz čelo tekel znoj.

Meni je pisanje v šoli seveda šlo že precej gladko od rok, vendar mi je spričo materine naloge postalo kar vroče. Nikdar v življenju še nisem pisal kakega pisma in tudi v šoli se kaj takega nismo učili. Zatorej sem se začel kislo držati in se izmotaavati, toda mati je odrezala:

»Pisal boš, jaz ti bom pa pomagala!«

Bilo je v nedeljo popoldne, ko smo se torej lotili pisanja tega prvega pisma. Nedeljski popoldnevi so bili v naši hiši že tako polni neke svečanosti in nekega velikega miru. Ta občutek je bil še močnejši, ako je sonce sijalo na našo hišo. Danes pa, ko smo se spravili, da napišemo prvo pismo bratu, ki živi v tujem mestu, je bil ta popoldan naravnost svečan.

»Zdaj pa začni, moraš lepo pisati, da bo brat vesel...« je rekla mati čez nekaj časa.

Jaz sem medtem že trikrat namočil pero v črnilo in čakal na pisanje. Enkrat mi je s peresa že kanilo, toda v mojo veliko

tolažbo mi ni kanilo na papir, ampak na mizo poleg papirja. Mati je vstala, obrisala mizo in vzdihnila:

»Pazi, da ne boš popackal pisma.« Nato je rekla. »Piši,« in začela je narekovati:

»Dragi sin...«

Sklonil sem se in napisal ti dve besedi, toda z uspehom nisem bil nič kaj zadovoljen. Napisal sem jih z okornimi črkami ter na vsak način slabše, kakor pa sem po resnici, zakaj tudi mene je bratov odhod tiščal. Tudi ona je zapazila, da sem slabo pisal, zato mi je rekla z očitajočim glasom:

»Malo pa le lepši piši, kaj bo sicer oni v Celovcu rekel...«

Toda tudi moji materi narekovanje ni šlo kdove kako gladko iz ust. Šele čez nekaj časa je nadaljevala:

»Jaz primem pero v svojo desno roko in Ti pišem čez hribe in doline tja v daljno celovško mesto, da bi te naše pismo zdravo in veselo našlo, kakor nas je našlo Tvoje zadnje pismo...«

Meni je roka zelo drgetala, ko sem pisal te lepe materine besede, toda menda ne zaradi njih topline, ampak zato, ker mi je mati med pisanjem strogo gledala na prste. Zato sem za pisanje tega stavka potreboval mnogo več časa, ko pa bi ga potreboval v šoli. Tudi mati je zapazila mojo zamudo, zato je vprašala:

»Ali si že napisal?«

»Že!« sem dahnil na kratko.

»Piši dalje,« je rekla mati in nadaljevala:

»Pri nas doma je vse po starem, samo za Teboj nam je vsem skupaj zelo dolg čas, posebno meni, Tvoji materi. Tudi očetu je dolg čas za Teboj...«

»Tudi meni je dolg čas,« sem se oglasil jaz. Govoril sem po resnici, zakaj tudi mene je bratov odhod tiščal pri srcu, čeprav sva se skoraj vsak dan skregala ali stepla, dokler je bil pri hiši.

»Nama je tudi dolg čas,« sta se tedaj oglasila bratca pri peči.

»Pa napiši to, kar si rekel,« me je tedaj pozvala mati.

Jaz sem hotel koj napisati, kar sem bil prej rekel, toda tega ni bilo tako lahko storiti. Neka tesnoba me je zgrabila pri srcu, da tega, kar sem čutil niti zase niti za bratca nisem mogel spraviti na papir. Tedaj mi je pomagala mati in je narekovala:

»Tudi nam, Tvojim bratom, je dolgčas za Teboj...«

Komaj sem te besede spravil na papir, mi je tesnoba že odlegla in pri srcu mi je postalo toplo in prijetno. Mati pa je narekovala dalje:

»Na našem vrhu še sonce sije. Ozimina je že zelena, bavha pa je imela lepega junca. Škoda, da te ni zdaj doma...«

Jaz sem naglo pisal, ker mi je šlo od srca. Tedaj pa je nena-doma vzrojil oče, ki se je dotlej delal, ko da bi spal:

»Zakaj pa čenčarite take reči? Pišite mu rajši, naj se dobro uči, da ne bomo zaman metali denarja skozi okno...«

Očetove oči, ki so preletele sobo, so bile dokaz, da je stvar resno vzela. Letna šolnina v denarju je namreč res znašala čez dve sto kron, ki jih je moral oče pridelati z golimi rokami.

Pri očetovih besedah je materin obraz spreletela lahna rdečica. Podoba je bila, da jo je očetov izbruh zbolel. Toda to je bilo le mimogrede opaziti, oče se je kmalu potopil v dremanje in si obraz pokrila s svojim »Mirom«. Sedaj smo bili sami.

»Če Ti kaj rabiš, nam moraš pisati. Ako si lačen, Ti bomo poslali kruha in jabolka. Ali pri vas že kurijo, ker noči postajajo

Prvo pismo

Prežihov Voranc

mrzle. Sedaj Ti moram še pisati, da se moraš dobro učiti, ker Ti bo prav prišlo v življenju in Ti ne bo treba tako trpeti kakor nam drugim. Zato smo Te dali v šolo. Oče tako hočejo in jaz tudi in bratje tudi...«

Naglo sem pisal in pismo se je bližalo koncu. Tedaj so se nenadoma odprla vrata in v sobo je stopila naša babica. Obstala je sredi sobe, pogledala zdaj mater, zdaj očeta, zdaj mene in nazadnje bratca pri peči ter rekla:

»Napišite še od mene, da ga pustim lepo pozdraviti...«

Ko je to spregovorila, se je po njenem obrazu razlilo tiho sočutje in, ko je nato odšla iz sobe, je med vrati še rekla:

»Ni lahko tako mlademu po svetu...«

Ko je odšla, je mati hitro rekla:

»Napiši, da ga tudi babica lepo pozdravljajo...«

Babica je čakala, dokler smo vsi drugi družinski člani povedali bratu v Celovcu, kar smo mislili, potem je šele ona prišla na vrsto. To je bila njena skromnost, ki nas je grela skoraj četrt stoletja.

Ko je babica odšla nazaj v kuhinjo, je mati hitro rekla:

»Napiši hitro: Tudi babica Te pozdravljajo prav lepo...«

Ko je bilo že vse to na papirju, se je mati naslonila na steno, kakor da bi se hotela oddahnuti. Jaz sem papir že enkrat obrnil. Medtem, ko sem skraja le zelo težko pisal, mi je proti koncu že kar šlo od rok. Tedaj je mati rekla:

»Ali je še kaj pisati...?«

Pogledala je po sobi, toda nihče ji ni odgovoril, zato je rekla:

»Pa končaj!«

Jaz nisem znal končati, zato je končala ona sama:

»... zdaj pa izročim to pisemce drobnim ptičici, da Ti ga bo v svojem kljunčku odnesla z našega vrha v daljno, tuje mesto in Ti ga položila na belo zglavje, kjer Tvoja glavica počiva... Tvoja mati in domači.«

Globoko sem se oddahnil, pismo je bilo torej napisano. Toda zdaj se je zgodilo nekaj strašnega. Ko sem pisal zadnje besede, se je s peresa razlil na beli papir velik madež tinte in pokril skoraj pol vrste pisanja. Strahoma sem vzdihnil. Mati je pri-skočila, toda ugotovila je lahko le velik madež na papirju.

»Nesrečnež, kaj si pa napravil!« je kriknila nad menoj.

Meni je zastala sapa od strahu, toda pomagati si nisem mogel, pismo je bilo pokvarjeno.

»Napisal bom drugo pismo,« sem se začel proseče izgovarjati.

To je bilo laže reči, kakor pa storiti, zakaj mati je prinesla iz trgovine le en sam kos pisemskega papirja in eno kuverto. Več tega ni bilo pri hiši. Jaz sem izgubil glavo, mati pa ne.

»Kje imaš pivnik?« Res je bil v moji šolski torbi tudi pivnik, zatorej sem hitro skočil ponj in ga začel polagati na pismo. Toda madeža s pivnikom nisem mogel odpraviti, ker je pivnik tinto še huje razmazal, preden jo je posrkal vase. Zdaj je bil na pismu velik črnkast pečat, ki je vse skazil. Pečat se je razmazal prav tam, kjer je bilo napisano: »... in Ti ga položila na Tvoje belo zglavje...«

Mene je bilo naravnost sram in čisto gotovo mi je od sramu kanila solza iz oči, čeprav se tega danes ne spominjam več. Tudi mati je bila žalostna. Trikrat je vzela pismo v roke in gledala nanj proti oknu. Potem je rekla obupano:

»No, vidi se že, toda nisem verjela, da si ti taka packa... Knjig v svojem življenju ne boš nikoli pisal...«

Sedaj je prišla na vrsto kuverta z naslovom. Mati mi je za-bičevala, kako moram paziti, da ne bom naslova pokvaril, ker bi takega pisma pošta gotovo ne sprejela in bi brata v Celovcu moralo pred drugimi biti sram.

Naslov je bil v bratovem pismu in ga je bilo treba le pre-pisati. To že ni bila taka reč. Zato sem pero zelo skrbno pomočil v tinto in začel pisati z okorno roko, kolikor se je dalo čedno. Mati se je pri tem sklonila k meni in mi narekovala naslov, ki je bil precej zagoneten. Bile so neke številke sob ali oddelkov. Ko sem vse to že imel čisto lepo na papirju, je prišla še zadnja beseda Klagenfurt. To je bilo nemško ime za naš Celovec in bržkone so bratu rekli, da mora napisati nemško ime. Jaz sem že hotel začeti z velikim K, ko je nenadoma zaropotal oče na postelji:

»Nak, nemškega imena pa že ne boš pisal. Celovec napiši...!«

Jaz sem odstavil pero in pogledal mater. Ta se je zdrznila in potem rekla:

»Saj je vendar vseeno, ali Celovec ali Klagenfurt. Glavno je, da fant pismo dobi. On je že vedel zakaj nam je moral poslati nemško ime...«

Naš oče je bil namreč odločen Slovenec, čeprav je bil velik siromak in se nikdar ni vdal Nemcem in njihovem pritisku. Mati pa je bila iz take hiše, ki je znala korakati, da se ni ni-komur zamerila. Bila je krasna mati, toda v teh rečeh je bila popustljiva in mlačna.

Oče je gnal svojo dalje.

»Če je vseeno, potem je vseeno, potem bo veljalo tudi, če napišeš Celovec. Ali nismo enakopravni? Zakaj pa potem plaču-jemo vsi enake davke? Nikakor ne, Klagenfurt pa že ne boš na-pisal...«

Pri teh besedah se je tako razvnel, da se je dvignil na po-stelji in začel grozeče štrleti proti mizi.

»Če bi pa brat pisma ne dobil...?« je rahlo podvomila mati.

»Klagenfurt ne boš napisal, pa četudi brat nikdar ne dobi kakega pisma od nas. Zategadelj bo tudi doštudiral.«

»Napiši: Celovec...«

Ker ni trenil z očmi, sem moral takoj začeti pisati. Pismo je imelo slovenski naslov.

Materin pomislek je bil zelo utemeljen. Takrat se je veliko-krat dogajalo, da pošta ni dostavljala pisem, ki so imela sloven-ske naslove. Toda naš oče se za to ni brigal.

»Če bo le prav prineslo...?« je še enkrat podvomila mati. Oče pa je že ni več slišal, ker se je zopet zleknil na posteljo in zahrлил.

Nato je vzela pismo v roke in ga še enkrat prebrala. Med branjem je zardevala kakor otrok. Jaz sem jo strahoma gledal, ker sem se bal, da bo zopet našla kako napako. Tega sicer ni bilo, toda zadovoljna s pismom ni bila, ker je bilo ne le popac-kano, ampak tudi vse polno odtisov mojih zamazanih rok. Nato je šele preganila pismo in ga dala v kuverto s tako svetostjo, ko da bi vanjo polagala kak velik zaklad.

Drugo jutro sem nesel na pošto pismo, s katerim je naš oče začel borbo za naš Celovec.

La première lettre

Prežihov Voranc

«Aujourd'hui nous écrivons à Celovec,» dit ma mère un jour sans crier gare.

Cela signifiait qu'il faudrait écrire à mon frère qui était parti il y a quelques semaines à Celovec au lycée. Lui nous avait déjà écrit une fois, tandis que nous, nous ne lui avions pas encore répondu.

C'était à moi qu'il incombait évidemment d'écrire, parce que j'avais à l'école depuis quelques années déjà et je passais à la maison pour le plus lettré. Il n'était même pas possible de penser que mon père écrivit la lettre. Il n'avait jamais fréquenté l'école, cependant dans sa jeunesse il avait appris tout seul à lire et à écrire tant bien que mal. Il lisait très lentement, par syllabes, pourtant la lecture allait encore, mais pour l'écriture c'était beaucoup plus difficile. A chaque lettre il s'arrêtait, tournait son porte-plume dans ses mains, se demandant comment la lettre s'écrivait et quand à la fin il couchait la lettre sur le papier, il soufflait bruyamment, comme s'il soulevait un fardeau extrêmement pesant. Avant d'écrire un mot entier, la sueur coulait de son front. ... Quant à moi, évidemment j'écrivais déjà assez couramment à l'école; cependant, en présence du devoir imposé par ma mère j'avais chaud. Jamais jusque là je n'avais encore écrit de lettre et à l'école non plus nous n'avions appris rien de pareil. C'est pourquoi j'eus un visage renfrogné et j'essayai de me tirer de là, mais ma mère trancha:

«Tu écriras, et moi je t'aiderai!»

C'était donc un dimanche après-midi lorsque nous nous attaquâmes à l'écriture de cette première lettre. Les dimanche après-midi étaient certes dans notre maison déjà pleins d'une certaine solennité et d'une grande paix. Cette sensation était encore plus forte si le soleil projetait ses rayons sur notre maison. Mais aujourd'hui que nous nous étions mis à écrire la première lettre à mon frère qui vivait dans une ville étrangers, cet après-midi était franchement solennel.

... «Maintenant commence! Il faut que tu écrives bien pour que ton frère soit content...» dit ma mère au bout de quelque temps.

Moi, entre-temps, j'avais déjà trempé trois fois ma plume dans l'encre et j'attendais qu'on écrivit. Une fois une goutte d'encre était déjà tombée de ma plume, mais à mon grand soulagement elle n'était pas tombée sur la feuille de papier, mais sur la table à côté du papier. Ma mère se leva, essuya la table et dit en soupirant:

«Fais attention de ne pas faire de tache sur le papier.» Puis elle dit: «Ecris,» et commença à dicter:

«Cher fils...»

Je me penchai et j'écrivis ces deux mots, mais je n'étais guère satisfait du résultat. Je les avais écrits avec des lettres maladroites et de toute façon plus mal qu'à l'ordinaire. Elle aussi remarqua que j'avais mal écrit et elle me dit d'une voix de reproche:

«Ecris donc un peu mieux! Qu'est-ce que dira autrement ton frère à Celovec...»

Mais ma mère non plus ne parvenait guère à dicter couramment. Elle poursuivit au bout de quelque temps seulement:

«Je prends la plume dans ma main droite et je t'écris par monts et par vaux dans la lointaine ville de Celovec en espérant que notre lettre te trouvera en bonne santé et content, comme ta dernière lettre nous a trouvés...»

Ma main tremblait très fort en écrivant ces belles paroles de ma mère, cependant pas à cause de leur chaleur, mais parce que ma mère regardait sévèrement mes doigts pendant que j'écrivais. C'est pourquoi j'eus besoin, pour écrire cette phrase, de beaucoup plus de temps qu'il m'en aurait fallu à l'école. Ma mère aussi remarqua mon retard et elle me demanda:

«Est-ce que tu as déjà écrit?»

«Oui,» soufflai-je brièvement.

«Continue,» dit ma mère et elle poursuivit:

«Chez nous à la maison il n'y a rien de changé, seulement tu nous manques beaucoup à tous, surtout à moi, ta mère. Tu manques aussi à ton père...»

... Mais à ce moment-là tout à coup mon père, qui jusque là faisait semblant de dormir, s'emporta:

«Pourquoi lui contez-vous de telles sornettes? Ecrivez-lui plutôt de bien travailler, pour que nous ne jettions pas l'argent par les fenêtres...»

Les yeux de mon père, qui parcoururent rapidement la pièce, étaient la preuve qu'il prenait la chose au sérieux. Les frais d'études annuels en espèces se montaient en effet à plus de deux cents couronnes, que mon père devait gagner à la sueur de son front.

... J'écrivais rapidement et la lettre tirait à sa fin. Alors, soudain la porte s'ouvrit et grand-mère entra dans la pièce. Elle s'arrêta au milieu de la pièce, regarda ma mère, puis mon père, puis moi et à la fin mes deux petits frères près du poêle et dit:

«Ecrivez encore de ma part que je lui envoie mes bonnes salutations...»

... Quand la grand-mère retourna à la cuisine, ma mère dit rapidement:

«Encris vite: Ta grand-mère aussi t'envoie ses meilleures salutations...»

Lorsque tout cela fut déjà inscrit sur le papier, ma mère s'appuya au mur comme si elle voulait reprendre haleine. Moi, j'avais déjà tourné une fois le papier. Tandis qu'au début je n'écrivais que difficilement, vers la fin cela allait déjà assez bien. Alors ma mère dit:

«Est-ce qu'il y a encore quelque chose à écrire...?»

Elle jeta un coup d'oeil par la pièce, mais personne ne lui répondit; c'est pourquoi elle dit:

«Alors, termine!»

Moi, je ne savais pas terminer; elle termina donc elle-même:

«... et maintenant je remets cette lettre au petit oiseau qui te l'emportera dans son bec de notre hauteur dans la ville lointaine, étrangère et te la posera sur ton oreiller blanc, où ta tête repose... Ta mère et les tiens.»

Je respirai profondément; la lettre était donc écrite. Mais à ce moment-là il se produisit quelque chose de terrible. Alors que j'écrivais les derniers mots, tombant de la plume, une grande tache d'encre se répandit sur le papier blanc, couvrant presque

La première lettre

Prežihov Voranc

une demiligne de mon écriture. Je poussai un soupir d'effroi. Ma mère fit un bond, mais elle ne put que constater une grande tache sur le papier.

«Malheureux, qu'as-tu fait?» s'écria-t-elle au-dessus de moi.

Moi, j'avais le souffle coupé par la peur, mais je ne savais que faire, la lettre était gâchée.

«Je vais écrire une autre lettre,» commençai-je à m'excuser d'une voix suppliante.

Ceci était plus facile à dire qu'à faire, parce que ma mère n'avait apporté du magasin qu'une seule feuille de papier à lettre et une enveloppe. Il n'y en avait pas plus à la maison. J'avais perdu le tête, mais non ma mère.

«Où as-tu ton buvard?» C'est vrai que dans mon sac de classe il y avait aussi un buvard; d'un bond j'allai le chercher et je me mis à le poser sur la lettre. Mais je ne pouvais pas enlever la tache avec le buvard, parce que celui-ci étendait l'encre encore plus, avant de la boire. Maintenant il y avait sur la lettre un grand noirâtre, qui gâtait tout. Le sceau s'était étendu juste là où il était écrit: «... et te la posera sur ton oreiller blanc...»

Moi, j'avais franchement honte et sûrement une larme de honte était tombée de mes yeux, bien que je ne m'en souviens pas aujourd'hui. Ma mère aussi était triste. Trois fois elle prit la lettre en mains et la regarda dans la tournant vers la fenêtre. Puis elle dit désespérément:

«Oui, on y voit, mais je ne croyais pas que tu étais un tel souillon... Jamais de la vie tu n'écriras de livres...»

Maintenant c'était le tour de l'enveloppe avec l'adresse. Ma mère m'inculquait comment je devais faire attention pour ne pas gâcher l'adresse, parce que la poste ne recevrait certainement pas une telle lettre et à Celovec mon frère aurait honte devant les autres.

L'adresse était dans la lettre de mon frère et il fallait seulement la transcrire. Ce n'était pas une telle affaire. Je trempai donc très soigneusement la plume dans l'encre et je commençai à écrire d'une main maladroite aussi bien que possible. Ce faisant, ma mère se pencha sur moi et me dicta l'adresse qui était assez énigmatique. Il y avait des numéros de chambres ou de sections. Lorsque j'eus déjà inscrit tout cela correctement sur le papier, vint encore le dernier mot: *K l a g e n f u r t*. C'était le nom allemand pour notre Celovec et l'on avait probablement dit à mon frère qu'il devait écrire le nom allemand. Je voulais déjà commencer par un *K* majuscule, lorsque tout à coup mon père se mit à faire du tapage sur le lit:

«Nenni, tu n'écriras pas le nom allemand. Ecris Celovec...!»

Moi, j'écartai la plume et je regardai ma mère. Celle-ci tressaillit et dit:

«Mais c'est pourtant la même chose, ou Celovec ou Klagenfurt. Le principal est que notre garçon reçoive la lettre. Il savait bien pourquoi il devait nous envoyer le nom allemand...»

Notre père était un Slovène décidé, bien qu'il fût un pauvre diable, et jamais il ne s'était soumis aux Allemands et à leur pression. Ma mère, par contre, était d'une famille qui savait marcher de manière à n'encourir la disgrâce de personne. C'était une mère magnifique, mais pour ces choses elle était indulgente et indifférente.

Mon père poursuivit son idée avec entêtement.

«Si c'est la même chose, alors c'est la même chose, alors ça tiendra aussi si tu écris Celovec. Est-ce que nous ne sommes pas égaux en droits? Pourquoi donc payons-nous tous les mêmes impôts? Ah! Ça non. Tu ne vas pas écrire Klagenfurt...»

A ces mots il s'échauffa tellement qu'il se souleva sur le lit et se mit à saillir d'un air menaçant vers la table.

«Et si ton frère ne recevait pas la lettre...?» dit ma mère avec un léger doute.

«Tu n'écriras pas Klagenfurt, même si ton frère ne recevait jamais de lettre de nous. Cela ne l'empêchera pas de faire ses études.»

Maintenant c'était la fin de la querelle. Mon père dit:

«Ecris: Celovec...»

Comme il ne clignait pas des yeux, je dus aussitôt commencer à écrire. La lettre avait une adresse slovène.

Le doute de ma mère était très justifié. A ce moment-là, il arrivait souvent que la poste ne livrait pas les lettres qui avaient des adresses slovènes. Mais notre père ne se souciait pas de cela.

«Plût au ciel qu'elle soit bien apportée...?» douta ma mère encore une fois. Mais mon père ne l'entendait plus, parce qu'il s'était étendu de nouveau sur le lit avec un ronflement.

Puis elle prit la lettre en mains et la relut une fois de plus. En lisant, elle rougissait comme un enfant. Moi, je la regardais avec crainte, parce que j'avais peur qu'elle ne retrouvât quelque faute. Il n'y en eut pas, mais elle n'était pas contente de la lettre parce qu'elle était non seulement tachée, mais encore toute pleine d'empreintes de mes mains sales. Après seulement elle plia la lettre et la mit dans l'enveloppe avec une telle vénération que si elle y déposait un grand trésor.

Le lendemain matin, je portai à la poste la lettre, par laquelle notre père avait commencé la lutte pour notre Celovec.

Traduit par V. Jesenik

Notes du traducteur:

Prežihov Voranc est le pseudonyme de Lovro Kuhar (1893—1950). C'est un des plus grands écrivains slovènes et yougoslaves entre les deux guerres et après la libération. Fils de paysan pauvre, il lutta de bonne heure au côté du mouvement ouvrier et fut toute sa vie un militant politique. Il écrivit une série d'admirables nouvelles et récits et trois romans.

La ville carinthienne de **Klagenfurt** en Autriche est le nom germanique du slovène **Celovec**. Cette belle ville commerciale et industrielle, avec des institutions culturelles, était en prépondérance slovène au siècle dernier et avant la première guerre mondiale. Depuis lors, elle a été fortement germanisée.

La place manquant dans notre revue, nous avons dû abrégé le présent récit en plusieurs endroits. Nous l'avons fait en essayant de ne pas en altérer le sens. Nous nous en excusons.



V brivnici

At the Barber's

En la peluquería

Brivec: Dober dan! Kaj želite?
 Stanko: Rad bi, da me obrijete in mi postrizujete lase. Kdaj pridem na vrsto?
 Brivec: Takoj, samo eden je še pred vami. Sedite, prosim!
 Stanko sede, vzame časopis v roke in bere. Čez deset minut ga pokliče brivec.
 Brivec: Prosim, zdaj ste vi na vrsti! Želite, da vam operem tudi glavo? Mišlim, da je že potrebno.
 Stanko: Lahko, če mislite.
 Brivec: Kako naj vas ostrizem?
 Stanko: Ne prekratko, pa tudi ne predolgo. Pazite, da ne boste zadaj previsoko!
 Brivec: Vaši lasje so zelo gosti. Ali naj vam jih namažem z oljem?
 Stanko: Ne, hvala, ni treba!
 Brivec: Malo kolonjske vode morda?
 Stanko: Da, prosim!
 Koliko plačam?
 Brivec: Pranje glave 150 dinarjev, striženje 300 dinarjev, britje 100 dinarjev, Skupaj 550 dinarjev. Plačajte, prosim, pri blagajni!
 Priporočam se za prihodnjič!
 Stanko: Na svidenje!

Barber: Good afternoon! What do you want?
 Stanley: I want a shave and a haircut. When is my turn?
 Barber: At once, only one gentleman is still before you. Sit down, please!
 Stanley sits down, takes a newspaper in his hands and reads. After ten minutes the barber calls him.
 Barber: Please it is your turn now. Do you want me to wash your hair? I think, it is about necessary.
 Stanley: Do if you think so.
 Barber: How do you want me to cut your hair?
 Stanley: Not too short, but also not too long. Be careful not to cut it too high at the back!
 Barber: Your hair is very thick. Shall I oil it?
 Stanley: No, thank you, you don't have to.
 Barber: Perhaps a little Eau de Cologne?
 Stanley: Yes, please.
 How much is it?
 Barber: Shampooing 150 dinars, cutting 300 dinars, shaving 100 dinars. That makes 550 dinars.
 Pay at the cash desk, please! I recommend myself for the next time!
 Stanley: So long!

Peluquero: Buenos días. ¿Con qué puedo servirle?
 Stanko: Quisiera afeitarme y cortarme el cabello. ¿Cuándo llegará mi turno?
 Peluquero: Enseguida; no hay más que uno delante de usted. Tome el asiento, por favor.
 Stanko se sienta, toma en la mano un periódico y lee. A los diez minutos le llama el peluquero.
 Peluquero: Haga Vd. el favor, ahora es su vez.
 ¿Desea Vd. que también le lave el cabello? Creo que ya lo necesita.
 Stanko: Haga el favor, si así lo considera.
 Peluquero: ¿Cómo quiere que le corte el cabello?
 Stanko: Ni demasiado corto, ni tampoco demasiado largo. Tenga cuidado de no cortarlo detrás demasiado alto.
 Peluquero: Su cabello es muy espeso. ¿Quiere que le ponga aceite?
 Stanko: No, gracias, no hace falta.
 Peluquero: ¿O un poco de agua de Colonia?
 Stanko: Esto sí, por favor. ¿Cuanto hay que pagar?
 Peluquero: El lavado de cabello: 150 dinares; para cortarlo: 300 dinares; afeitado: 100 dinares. En total 550 dinares. Haga el favor de pagar en la caja.
 ¡Servidor de Vd.!

Sklanjatev osebnih zaimkov — Inflection of Personal Pronouns — Declinación de los pronombres personales:

Ednina — Singular					Množina — Plural		
1. oseba First Person Primera persona	2. oseba Second Person Segunda persona	3. oseba — Third Person — Tercera persona			1. oseba First Person Primera persona	2. oseba Second Person Segunda persona	3. oseba Third Person Tercera persona
		Moški spol Masculine Masculino	Ženski spol Feminine Femenino	Srednji spol Neuter Neutro			
jaz	ti	on,	ona	ono	mi, me	vi, ve	oni, one, ona
mene, me	tebe, te	njega, ga	nje, je	njega, ga	nas	vas	njih, jih
meni, mi	tebi, ti	njemu, mu	nji, ji	njemu, mu	nam	vam	njim, jim
mene, me	tebe, te	njega, ga	njo, jo	ono	nas	vas	njih, jih
pri meni	pri tebi	pri njem	pri njej	pri njem	pri nas	pri vas	pri njih
z menoj, z mano	s teboj, s tabo	z njim	z njo	z njimi	z nami	z vami	z njimi

Zamenjajte samostalnike z osebnimi zaimki — Substitute personal pronouns for the nouns — Sustituya los substantivos con los pronombres:

Mažem si lase. Grem z Ivanom v šolo. V razredu je 20 učencev. Edvard bere časopis. Ali imate domačo nalogo? Ivan sedi pri Davidu. Vidim deklico na ulici. Z učitelji smo zadovoljni. Dam prijatelju svinčnik.

Odgovorite na vprašanja — Answer the questions — Conteste a la pregunta:

Kam gre Stanko? Ali gre k brivcu? Ali mora dolgo čakati? Kdaj pride na vrsto? Ali mu brivec opere tudi glavo? Ali mu ostrizuje lase na dolgo ali na kratko? Ali imate goste lase? Ali si namažete lase z oljem? Koliko stane striženje?

Dokončajte te stavke — Complete these sentences — Finalice estas oraciones:

Ali moram dolgo ...? Kdaj si operete ...? Lase si mažem ... Zdaj ste vi ... Plačajte pri ... Moji lasje so ... Priporočam se za ... Jaz sem že dolgo



SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

VZDRŽUJE Z MODERNIMI
TOVORNO-POTNIŠKIMI
LADJAMI

redno linijo okoli sveta

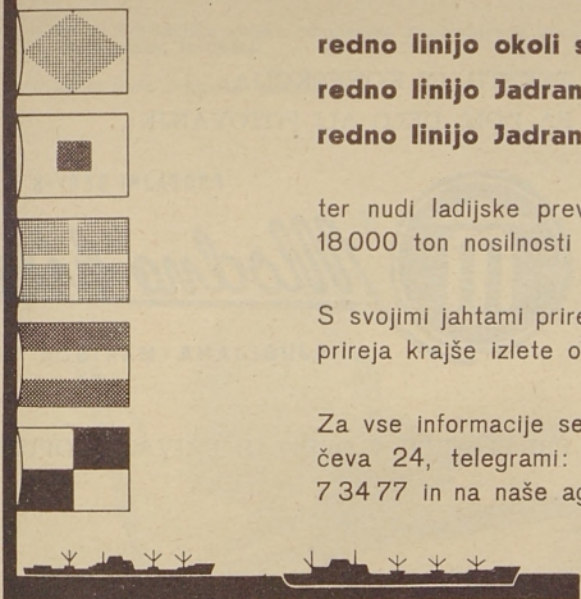
redno linijo Jadran—Južna Amerika—Jadran

redno linijo Jadran—Zahodna obala Afrike—Jadran

ter nudi ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8000 do 18000 ton nosilnosti

S svojimi jahtami prireja turistična križarjenja po Jadranu, z motornimi potniškimi čolni pa prireja krajše izlete ob istrski obali

Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja SPLOŠNA PLOVBA, Piran, Župančičeva 24, telegrami: Plovba Piran, teleksi: 035-22 in 035-23, telefoni: 7 34 70 do 7 34 77 in na naše agente po vsem svetu



Gostinsko podjetje

ISTRA

in obrat

RESLJEV HRAM

Ko boste letos obiskali rojstno domovino, vas vabimo, da se oglašite tudi pri nas. Postregli vas bomo dobro in poceni!

Gostinsko podjetje
„ISTRA“

Ljubljana, Ulica Moše Pijada 28

GOSTINSKO PODJETJE ŠESTICA

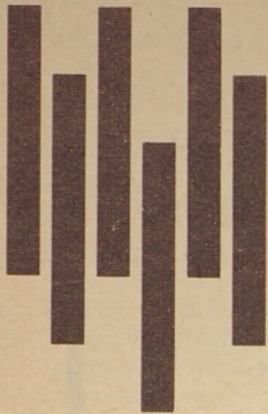
6

Ko obiščete Ljubljano, ne pozabite obiskati naša znana gostinska obrata

Restavracijo ŠESTICA na Titovi cesti 16

Samopostrežno restavracijo EMONA na Titovi cesti 11

Kolektiv ŠESTICE



Za nakup vseh vrst modnega blaga v svojih poslovalnicah

ROKAVIČAR, Titova 10
PIONIR, Titova 17
NOGAVIČAR, Nazorjeva 3
JELKA, Miklošičeva cesta 34
MAJA, Miklošičeva 10

se priporoča
trgovsko podjetje

Izbira

LJUBLJANA, Tomšičeva 2/V

TEKSTIL IN KONFEKCIJA
ZA DOM, DELO ALI POTOVANJE



PRODAJNI SERVIS

Modna hiša
LJUBLJANA · MARIBOR

PRI PLAČILU V DEVIZAH UŽIVATE POPUST



Veletekstil

LJUBLJANA

trgovsko podjetje s tekstilom
na debelo in drobno

vabi

cenjene potrošnike, da si ogledajo
dobro sortirano zalogo v vseh
njihovih poslovalnicah v Ljubljani



EXPORT - IMPORT

LJUBLJANA

Miklošičeva 10/III

GRUDA

Izvaža in uvaža:

živo govedo za klanje
goveje in svinjsko meso
konje za delo, klanje in plemo
plemensko govedo in svinje
divjačino, jajca, mlečne izdelke
svinje za klanje
živinsko krmo

Zimsko veselje

- 1 Solarji so zimske počitnice dobro izkoristili — na smučeh...
- 2 ...in tudi na sankah.
- 3 Pogled na doskočišče velike smučarske skakalnice v Planici — ko ni bilo skokov. Foto: Leon Dolinšek.
- 4 Turistični dom v Rovtahn pozimi.



Tudi v Ljubljani najdejo stari in mladi dovolj prostora za zimske igre.



Rodno grudo pošiljamo v 42 dežel po svetu